

MAGYAR LAPOK

BUDAPEST

Vilmos császár-út 55.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

IX. évfolyam, 217 (2501) szám.

Péntek

Nagyvárad, 1940 október 11

A keleti és erdélyi országrészek behívott képviselői ünnepélyesen bevonultak a parlamentbe

A behívott erdélyi képviselők szerdai értekezlete

— A „Magyarország” színes tudósítása az első értekezletről —

Szerdán délután 6 órára hivta ösze az erdélyi képviselők első értekezletét gróf Bethlen György, de ő maga már fél hatkor megérkezett a parlamentbe. Közvetlenül utána három képviselő érkezik: *Arvay Árpád* és *Patzkó Elemér* Nagyváradról és *Tusa Gábor* Kolozsvárról. *Tusa Gábor* megkérdezi:

— Itt az erdélyi hadak gyülekezése?

Feltűnik *Paál Árpádnak*, a *Magyar Lapok* főszerkesztőjének alakja is és megalakulnak az első beszélgető csoportok.

Az egyik csoportban hamarosan felhangzik az első nevetés is. Mosolyogva meséli valaki, hogy egy behívott erdélyi képviselő a Ház szerdai ülésán tévedésből beült az ülésterembe. Hamarosan észrevette azonban, hogy nem lát ismerős arcot és rövid ottartózkodás után eltávozott. A furcsa kalandon jóízűen mulatnak az erdélyi követek.

Most már sokan vannak, itt egy alacsonytermetű, nagybajszú kispada is, a bihardíószegi *Bodnár Sándor*. Ünnepi ruhában érkezett és sehogys tudja, de talán nem is akarja eltitkolni megilletődöttségét. Tizenkét holdja van otthon, maga műveli.

„De sokszor néztem Pest felé”.

— De sokszor néztem Pest felé, — mondja — amikor a trianoni határ szélén szántottam... Megkérdezik tőle, ki végzi most majd a vetést, ha őt a közügyek elfoglalják.

— Ott van a huszonegyéves fiam, derekasan megállja az a helyét.

Az egyik oldalteremben az erdélyi képviselők kitélték az úrlapokat. Közben villog a magnéziumfény, dolgoznak a fényképezékek.

Bethlen György elhárít magától minden érdeklődést:

— Sok a dolgom — mondja — és ha dolgozom, nem szeretek beszélni. Nyilatkozatokat ne is várjanak tőlem.

Sorra járja képviselőtársait, majd vitéz *Gyarmathy Mihály* képviselőházi főterembiztossal megbeszéli a csütörtöki bevonulás részleteit. Az ülés megnyitása után az erdélyi képviselőket *Putnoki Mór* a képviselőház háznagya vezeti a terembe és üdvözlésük után a bevonult képviselők nevében *Pál Gábor* mond beszédet.

Közben a lépcsőházban megható jelenetek játszódnak le. A régi ismerősök, huszonkét év kiélebbései harcának büszkeséget, itt találkoznak ösze a bécsi döntés óta először. Sokan megcsókolják egymást, hogy így is kifejezésre juttassák a viszontlátáson érzett örömeiket.

Teleki Pál üdvözlő az erdélyieket.

Hat óra után megérkezik a parlament épületébe gróf *Teleki Pál* miniszterelnök személyi titkára: *Ince Péter* miniszteri tanácsos kíséretében. A másik oldalán gróf *Teleki Ernő* halad, akit szintén most hívtak be a képviselőházba.

Az értekezlet már megkezdődött, amikor még két képviselő jön. Ők a marosvásárhelyi repülőgéppel érkeztek és a repülőtérrel egyenesen a parlamentbe hajtottak. Egyikük *György József*, a híres „földműves-író”, aki a román uralom idején ott hagyta a törvényszéket és elment napszámos embernek.

A repülőgépen érkezett képviselők is besietnek a terembe, ahol már folyik a hazatért ország-rész hazatért képviselőinek első értekezlete.

Megkezdődik a Ház ünnepélyes csütörtöki ülése

Budapestről jelentik: A parlament törtémet-nek felejthetetlen napja volt a mai képviselőházi ülés, amelyen a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészek képviselői ünnepélyesen bevonultak az ülésterembe. A parlament épületén hatalmas nemzetiszínű, címeres zászló lengett. Már a kora reggeli órákban nagy népvándorlás indult a parlament felé, mert a lakosság is látni akarta a képviselőházba bevonuló új képviselőket.

Az erdélyi képviselők a kupolacsarnok melletti társalgóteremben gyülekeztek. Legtöbben fekete zsinóros magyaros ruhában vannak, többen székely népviseletben jöttek el. A világháborút járt erdélyiek mellét elborítja a kitüntetések. A társalgóban vették át a ma reggel érkezettek megbízólevelüket. A sajtófényképezékek állandóan munkában vannak.

10 órakor megszólalt az ülés kezdetét jelző csengő. Az ülésterem fényárban úszott. A képviselők csaknem teljes számban megjelentek. fekete zsinóros magyar ruhában, vagy sötét zakóban. Csak a papok talárja mutatott külön színt. A karzatok is megteltek. Sok képviselőnek a hozzátartozója is eljött.

A kormánypart melletti balközép az erdélyi képviselők helye.

Amikor *Tasnády-Nagy András* házelnök megnyitotta az ülést, csak a kormánypart melletti balközép volt üres, ahol az erdélyi képviselők helye van. Itt kaptak helyet annakidején a felvidékiek is. A kormány tagjai is fekete ruhában érkeznek és amikor *Teleki* miniszterelnök a terembe lép, a kormánypart oldaláról zajos éljenzés fogadja.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon)

A „csodaváróknak”...

Irta: Schmidt László (Ehed)

...üzenni kell, hiszen szinte megbűvölten állanak és várják annak a bizonyos sültgallambnak a megérkezését. Szilárd meggyőződésük az, hogy most egyszerre minden más lesz s 22 évnek könnyes szenvedéseit egy nap alatt földöntúli boldogság váltja fel. Ezt olvastam le azokról a szinte csalódott arcokról, akik százsámra állottak a bevonulás mámoros pillanatai után a munkaközvetítő hivatal ajtajában.

Csalódtak azok, akik a hatalomváltozással egyidejűleg az elmúlt esztendő kemény küzdelmeit is szeretnék egyszerre elfeledni. Akik ezt hitték és hiszik, azokat még most sem józanította ki eléggé az élet, pedig igen hosszú időn keresztül tanítgatott.

Csalódtak azok, akik még most is bűvös álomban ringatóznak és nem tudják felérni ésszel, hogy a földi és emberhez méltó élet nem egyéb, mint örökös munka és küzdelem. Hogy olyan sokan vannak közöttünk, akik „csodavárókká” lettek s csalódva látják, hogy a magyar élet küzdelem, harc és áldozat, annak évtizedekre visszanyúló oka van.

A múlt század vége s a világháborút megelőző aránylagosan csendes évek alatt, amikor az emberiség hosszú béke idejét élte, az európai ember nagyon kényelmesen berendezkedett. Igen sok gondot fordított testének kívánságaira, érzelmeinek kielégítésére, rettegni kezdett az élet természetes nehézségeitől. A munkát, önmegtartózkodást, a másokért való áldozathozatalt valami rettegett nyúgnak érezte. Szellemi életében is elkényesedett, nem akart többé komoly dolgokról gondolkodni, hanem megelégedett azzal, ha ujságjaiból apró, törpe bölcsekedők meg nem emésztett szellemi morzsáival fömthette naponta a szellemi táplálékokövetelő elméjét.

A közönségnek — mint legtöbbször — nem volt kritikája s emiatt lemosolyogta azokat a nagy elméket, akik kemény szóval bele-dörögtek ebbe a rózsavizes, langyos és lágy tespedésbe. A kétségbeesés szavát, mely népünket óvni akarta attól a szerencsétlen jövőtől, melynek súlyát és szenvedéseit az elmúlt 22 esztendő alatt saját bőrünkön tapasztaltuk, a hígvelejt, sokszor pénzért ferditő okoskodók írásai elnyomták.

Kávéházak márvány asztalain írták azokat az ostobaságokat, amik becsületről, hitről, nagyon nehéz problémákról olyan nemkeresztény módon láttak naponta világot. Aki pedig nem így írt, annak pusztulnia kellett, vagy legalább is félreállania, mert a mindenható idegen szellemű sajtó első nap ledorongolta, vagy kegyesen agyonhallgatta.

Ha másképpen is, de ugyanez a folyamat ment végbe az iparosok és földművesek körében is. Nem a gazdasági liberalizmus, hanem a szellemi szabadelvűség indította el azt a szörnyű elfajulást, amelynek áldozata lett a többi európai népek sorában a magyar is. Az a nép, melyet mindig jellemezett életének bölcs és fegyelmezett egyszerűsége és mély vallásossága, most egyszerre kapkodó, bizonytalan lett. Miért? Mert elveszítette az igazi élet alapjait: vallásosságát, mely ezer esztendőn keresztül olyan mélyre nyújtotta a gyökerét a magyar lelkekbe s amelyik oly sok századon keresztül, — amikor egész Európa helyett kellett küzde-

DORIAN Filmszínház

Jókai Mór a legszebb műve-
nek filmváltozata:

AZ ARANYEMBER

Szereplők: Kiss F., Egyr Mária, Mezey Mária, Csontos Gyula, Pethő Attila, Rózsahegy K., Uray T.

A külső felvételek a regény ere-
deti helyszínén: Ada-Kaleh szí-
getén és a Vaskapunál készültek.

Legújabb világhíradók

ni és rengeteget szenvednie — összetartója és a bajok között eligazítója volt. A szellemi szabadelvűségnek pedig legelső és legnagyobb sikere, eredménye az volt, hogy ezt az erős kapcsolatot nagyon sok lélekben annyira meglazította, hogy a tekintélyelv — mely minden földi boldogságnak egyetlen alapja — nemcsak a családokban, hanem a családban is gyűlölté lett. Érthető is: aki nem tiszteli az Istent, sincs meggyőződve, hogy van felettünk egy Gondviselő, aki életünk gyenge fonálát kezében tartja, az saját sorsa irányításában nem nézi az eszközöket. Mikor pedig kíméletlenül lett valaki, az magakörül nem szeretetet és megnyugvást terjeszt, hanem önös céljaiért mások boldogságát is kész feláldozni.

De az élet bölcs egyszerűségével is hasonlóképpen bánt el az a züllesztő néhány évtized. Nemcsak az úgynevezett felsőbb körök — hiszen legtöbben csupán anyagi képességük miatt tölték ide fel magukat, — hanem az egyszerű nép is annyira megnövesztette igényeit az élettel szemben, hogy az akkori kiegyensúlyozott gazdasági élet sem tudta biztosítani élvezetvágyuk, urhatnáságuk mindegyre növekedő igényeit. Mivel pedig nem volt elég anyagi eszköz a könnyű élethez, az ilyen emberek könnyen túltették magukat az erkölcs és magántulajdon törvényein. Sajnos, erről is vannak szomorú tapasztalataink.

Még sokáig lehetne felsorolni azokat a belső és külső körülményeket, melyek mind hozzájárultak ahhoz, hogy a XX. század embere odajusson, ahol a világháború és az azt követő szörnyű 22 esztendő érte.

Akik a világháború indítóokát, körülményeit csak azzal akarják megmagyarázni, hogy népek feltették egymástól politikai, vagy gazdasági egyeduralkodást s ezért kellett ártatlan milliókat egymásra uszítani, még nem magyaráztak meg mindent. Szilárd meggyőződésem, hogy Isten azért engedte meg azt a szörnyű, milliók között dúló vérfürdőt, mert észre akarta téríteni a félrevezetett emberiséget.

Négy évig ömlött úgy a vér, mint még soha! Négy esztendőn keresztül a fegyverek iszonyú zörgése között tanított arra, hogy az ember igazi élete nem az, amire vágyott! Négy éven keresztül mutogatta a csataterék horzalmi közt, hogy az ember bűnös útra lépett és életének igazi célját, értelmét elferdítette és elfeledte. S mivel ez sem tudott megtanítani, hogy nem a cím, a rang és az élvezetek korlátlan kielégítése az élet veleje, hanem maga az élet az a kincs, amelyet ne akarjunk más kezeibe erőszakolni, mint aminőbe Isten kezei tették, küldött ránk büntetésül olyan 22 esztendőt, amelyik kijózaníthatott volna mindannyiunkat.

Tényleg történt is velünk valami ilyenféle. Sok ferde dolgunkból kijózanodtunk és visszafordultunk a magunk egyszerűségéhez. A tulajdonképpeni magyar népben nem csalódtunk, mert ez a nép a szenvedések pergőfüzébe hamar visszatért önmagához. Azt, ami idegen volt számára, gyorsan levetette s ki-sebbségi életünk kálváriás, de kijózanító útján derekasan tért vissza ősi jó tulajdonságaihoz.

Azt a szörnyű „turáni átkot“ — a politikai széthúzást — mintha sohasem ismertük volna. Nem szakadtunk pártokra, hanem mint egy ember álltuk a harcot az elnyomókkal szemben. Vallásfelekezeti különbség nélkül magyarok voltunk és maradtunk, mert csak mi éreztük őszintén és igazán, hogy testvérek vagyunk.

Letagadni nem lehet, hogy templomainkban sokkal többen imádkoztak, mint csak néhány évvel is ezelőtt. Hogy mennyi könnyes, a múlt hibáit bánó és őszinte javulást ígérő imádság szállt az ég felé, annak mi — a papok — vagyunk tanúi. Nem azt mondom, hogy gyökeres vallási megújuláson mentünk keresztül, de megértük azt, hogy kezdünk keresztény módon érezni, gondolkodni és nem utolsó sor-

ban cselekedni. Erre a 22 év könnyes története mutat felemelő példákat.

És végül visszatértünk a bölcs egyszerűséghez. Legtöbbször nem jóakaratából, hanem szegénységünk kényszere alatt. Egyszerűek lettünk, de megalázottságunkban is tudtunk túlni, mert a szenvedések fürdőjében leolvadt testünkéről, lelkünkéről sok salak s előtűnt a nem mag, a gazdag történelmi magyar lélek. Az a lélek, mely tudja, hogy *élete hivatás, hivatása pedig küzdelem és munka*, itt Európa közepén. Evszázadokon keresztül törhetetlen hite és egyszerűsége tette képessé és méltóvá erre a szent hivatásra, annak olyan betöltésére, ami miatt emelt fővel állhatunk a világ előtt.

Ez a 22 év győzött meg arról, amit addig csak legjobbjaink láttak tisztán: kárunk, küzdelemünk, szenvedéseink csak a miénkek, azokból senki részt nem kér. Azok, akik fülünkbe idegen szavakat és gondolatokat suttogtak olyan hosszú időn keresztül, a szenvedések között eltűntek és sorsközösséget velünk nem vállaltak. Magunkra maradtunk, de ekkor éreztük igazán a költő szavainak igazságát:

„Egyedül, Hallottátok ezt a szót?
Ugy hangzik ez a szó, mint egy sírás.
De úgy is, mint egy diadalkiáltás!”

(Reményik S.: Az óriás.)

Mi a bőrünkön tanultuk megérteni, hogy nagy dolog a Haza, hiszen sokáig voltunk hazátlanok; mi magunkra hagyatva értettük meg, milyen boldogság saját nemzeti létet élni, mert ezért nekünk szenvedni kellett.

Erdély sok ezer falujában ennek a nemzedéknek prédikálni fogja még sokáig az eltöltött 22 esztendő, hogy amint fentmaradásunkért keményen dolgozni kellett ezen a földön, úgy az itteni magyarságnak — a visszatérés örömmámora után — ismét immár a történelmivé lett erdélyi mivolta szerint kell *dolgoznia és élnie* ezen a földön.

Az itten élő magyarok lelkének titokzatos erőit a szenvedések indították meg s teltek képessé arra, hogy érzésben, gondolatban, cselekedetben *magyarok* lettünk. Magyarságunk alatt pedig mi már egyebet nem tudunk érteni, mint *munkát, küzdelmet, hivatást a magyar jövőért*.

Most pedig csodálkozva látjuk, hogy az örömmelteli bevonulás után minden vonalon nem kenyérért, hanem kalácsért tülekednek az emberek. Értsétek meg tehát Ti, annyit szenvedett és nélkülözött erdélyi testvéreim, hogy aki ezt a drága Hazát erdélyi lélekkel akarja tovább is szolgálni, az ne legyen „csodaváró”, hanem azon a helyen, ahová a nemzet érdekében állítani fogják, minden erejével, lelkesedésével és konok élniakarásával önzetlenül dolgozzék. Mert csak akkor fog kalács is jutni ebben az országban minden magyar embernek, ha az átszervezés idejében, talán hosszú ideig, önzetlenül tudunk áldozatot hozni, amit a mostani idők feltétlenül megkövetelnek.

A „csodaváróknak“ tehát, akik az erdélyi lélek szent hivatására és kötelességvállalására rációlni akarnak, a fentieket üzeni kötelességemnek tartottam.

Megtorló támadások Anglia ellen

Az angol repülők nem tudják áttörni a német védelmi zónát

Berlinből jelentik: (NTI) Miután szerdán késő délután még folyt az Anglia ellen irányuló nappali támadások, már megtették az előkészületeket az éjszakai megtorló támadásokra. Ismét sok bombavető repülőgép indult el London és Dél-Anglia felé. Részletes jelentések még nem érkeztek.

Berlinből jelentik: Szerdán estefelé német vadászrepülőgépek három angol bombázót lőttek le a flandriai parton. A Dél-Anglia felett lezajlott légi harcban még két vadászrepülőgépet lőttek le. Egy német repülőgép nem tért vissza.

A Német Távirati Iroda jelentése szerint egyes brit bombázók tizedikére virradó éjszaka Hollandia felől jövet behatoltak Németországba, de már a nyugati határvidéken visszatérésre kény-

szertették őket. Az elvett ledobott bombák nem okoztak károkat katonai berendezésekben.

Német bombázások London körzetében.

Newyorkból jelentik: (NTI) A csütörtökre virradó éjszaka fontos londoni gazdasági célok ellen intézett német légitámadásokról Newyorkba érkezett jelentések szerint a német repülők az angol fővárostól negyven kilométerre dobták le bombáikat. A bombák igen sok épületet találtak el. A támadásnak sok halottja és sebesültje van.

A német repülők délnyugaton és északnyugaton is bombáztak városokat. A főttámadás azonban a főváros ellen irányult. Ma reggel a német repülők ismét megkezdtek támadásaikat Anglia ellen.

A japán csapatok megszálltak egy kínai szigetet

Hongkongból jelentik (Mai Nap) A távolkeleti hadszíntéren szerdán jelentős események történtek. A japán hajóhad megjelent Lung-ku szigete előtt a Sárga-tengeren és csapatokat szállított partra. A szigetet tíz évre vették bérbe az angolok. A japánok röpcédulákat osztottak, melyek szerint Japán a brit bérleti szerződést nem ismeri el. A sziget előtt két japán cirkáló, egy aknarakó és több segédhajó vetett horgonyt. Délen Kwang-csu öblét helyezték zár alá a japánok. Leicou utját elzárták és ezzel minden forgalom megszünt

déli irányban. Leicouban megkísérelték a partra szállást, de a várost egyelőre még tartják a kínai csapatok.

Javulás a szovjet-japán viszony terén.

Rómából jelentik: A Tribuna berlini jelentése szerint német politikai körökben meglepéssel tárgyalják azt a tisztulási folyamatot, mely a szovjet-japán viszony terén mutatkozik. Berlinben rámutatnak arra, hogy Japán és a Szovjet viszonyának fejlődése sokkal gyorsabb, mint ahogy azt a legbizakodóbb megfigyelők remélték.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

BELVÁROSI: A NŐK ORVOSA.
DORIAN: AZ ARANYEMBER.
APOLLÓ: JÁNOS VITÉZ.

Megnyit a Teleki-utca 2. sz. a.

Kádár György „LEVENTE“

könyv-, papír-, magyar iparművészeti és játéka-üzlet. — Oriási választék iskolai és irodai cikkeiben.

Tintenkül töltőtollak és többszínű írónokkerakata
Nagyon olcsó árak!

A képviselők szemében könny csillog ebben az ünnepélyes pillanatban

Dr Pál Gábor beszélt a behívott képviselők nevében

Tudósításunk folytatása az első oldalról.

Tasnády-Nagy András bejelenti, hogy bemutatja a Háznak az erdélyi képviselők megbízó levelét. Sorra olvassa a neveket s felolvasását a Ház meleg ünnepléssel fogadja. A felolvasás után megjelenik a kupolacsarnok felőli főajtóban *Putnoky* Móric háznap, mögötte *Bethlen* György, az erdélyi Magyar Párt elnöke és a többi erdélyi képviselő. A Ház tagjai felállva, percekig tartó tapsal fogadják az érkezőket. Nem egy képviselő szemében könny csillog ebben az ünnepélyes pillanatban. Amint a képviselők elhelyezkednek helyeiken, felcsendül a képviselők ajkán a Himnusz.

Ezután *Tasnády-Nagy* András házelnök meghatott szavakkal üdvözlö az erdélyi képviselőket.

A házelnök beszédét sokszor szakítja meg helyeslés és lelkes taps, majd a beszéd végén újabb, hosszantartó taps és éljenzés következik.

Az elnök ezután bejelenti, hogy *Pál Gábor* napirend előtti felszólalásra kapott engedélyt. Ekkor az erdélyi képviselő emelkedik szólásra és köszönetet mond az üdvözlőért.

— A magyar szentkoronához visszacsatolt erdélyi és keletmagyarországi magyar képviselők nevében — mondotta, — hálásan köszönöm az elnök szavait. Mélyesen meghatódva léptünk ebbe a terembe. Ebben az ünnepélyes órában legelső gondolatunk a kormányzó úr főfőméltósága felé száll. (A Ház tagjai felállva, hosszasan ünneplik a kormányzót.) Néhány évvel ezelőtt a magyar nemzethez intézett rádiószózatát megilletődve hallgattuk és akkor arra figyelmeztetett, hogy századokon át idegen érdekekért eleget áldoztunk magyar vért. A Gondviselés kegyelme megengedte, hogy országgyarapító munkásságát folytatva, valóra váltsa a magyar államközösségbe való visszatérésünket anélkül, hogy a magyar honvédségtől véráldozatot követelt volna és a felszabadító út felperzselt falvak és füstölő romok között vezetett volna keresztül. A Főfőméltóságú ur az Erdélyben, főként a Székelyföldön tett látogatásakor boldogan láthatta azt a szívet-lelket megrendítő lelkesedést, amelyet az anyaországához való visszatérés és magas látogatása váltott ki. E pillanatban testvéri szeretettel gondolunk a menekültek tízezreire, akik most otthonukat elhagyva, keserves sorsban vándorolnak. Testvéri szeretettel gondolunk minden magyarra, akik a határon túl maradtak és na súlyosabb megpróbáltatásokat szenvednek el, mint amiket mi átéltünk. Mély hálánkat fejezzem ki a baráti hatalmak vezéreiről (hosszantartó taps) és a sok megpróbáltatást látott Magyarországnak azért az áldozatért, amelyet a magyar honvédség fejlesztése érdekében hozott, valamint az összes magyar állampolgárak iránt, akik a visszatérés érdekében dolgoztak.

— 1918-ban — folytatta beszédét *Pál Gábor*, — az erdélyi románok gyulafehérvári gyűlésén teljes nemzeti szabadságot ígértek az ott élő népeknek, 1919-ben pedig a nagyhatalmak és Románia között létrejött kisebbségi szerződés a fél világ garanciája mellett igazságon és szabadságon alapuló egyenlő elbánást kötött ki Romániára. Ez a szerződés a nemzettartás szándékával jött létre, a külvilágnak szánt és a területi igények kielégítését váltotta csak be. Ezután megkezdődött életérdekeink ezermódon való megtámadása. Erőszak, jog-

fosztás, zaklatás, testi kínzás, anyagi javakból és életlehetőségekből való kiforgatás, intézményeink és iskoláink lesorvasztása egymást érték és ez az üldözés az utóbbi években már valóságos nemzeti üldözéssé fajult. Sok mindent vesztettünk az elmúlt huszonkét év alatt, de egyet nem volt képes semmiféle erőszak sem elvenni tőlünk: nemzeti öntudatunkat (óriási taps), melyet nemcsak csorbítatlanul megőriztünk, de fokoztunk is. Hálával gondolunk mindazokra, akik szakadatlan küzdelmünkben társaink és segítők voltak. Megilletődéssel gondolunk azokra, akik kidőltek az élők sorából az idegen uralom alatt. Mélyeséges együttérzéssel gondolunk azokra a testvéreinkre, akik börtönbüntetést állottak ki és kínzásoknak voltak részesei.

— Több mint egy évezred óta — folytatta

Nincs az a szenvedés, amit el ne viselnénk azért, hogy ősi hazánkhoz visszakerülhettünk

— A székelység jelentősége — mondotta a tavábbiakban *Pál Gábor* — főként abban fejezhető ki, hogy létével és fennmaradásával Erdélynek visszacsatolt részeit is megmentette. Ha a keleti határokon nem maradt volna meg nemzeti öntudata, az új határ nem mehetett volna odáig. Az új határ átmenetileg gazdasági nehézségeket okoz. Vasutjaink, utjaink, kerekedelmi gépjárműjeink, beszerzési és fogyasztási piacaink vesztek el. Mégis határozottan ki kell jelentenem, hogy

nincs az a nélkülözés, szenvedés, vagy nehézség, amit türelemmel el ne viselnénk azért, hogy az ősi magyar hazához visszakerülhettünk. Egyre kérünk mindenkit: arra, hogy azt a nehézséget, amely a mi életünkben jelenleg fog, senki se használja fel elégedetlenség szítására.

Ami minket ér, az csak ránk tartozik.

A visszacsatolt keleti és erdélyi részek képviselőivel — folytatta a szónok — itt ülnek közöttünk száz testvéreink is. (Hosszas taps és éljenzés) Velük együtt ültünk a bukaresti szenátusban és képviselőházban és közös kisebbségi problémáinkat a legteljesebb testvéri viszonyban beszélgettünk meg. Üdvözljük őket itt és együttműködésüket szeretettel várjuk. Az erdélyi romániség képviselői még nincsenek itt közöttünk. Azokat az okokat, amelyek miatt elmaradtak, a képviselőház tegnap megvitatta. *A bukaresti parlamentben mindig azt mondták nekünk, hogy menjünk Budapestre. Hát most eljöttünk, de csak akkor,*

Pál Gábor — Erdély keleti részén a székelyek álltak őrt. Örökös harcban öröködték a határokon. A magyar történelem törvényekben örököltette meg hősi harcaikat, amelyekben mindig előre mentek és hátra csak akkor maradtak, amikor visszatérésre került sor. Félézer évvel ezelőtt már azt panaszták, hogy az ősi jogok védelmében elesettek a rézből patakok és csontjaikból hegyek keletkezhetek volna. Magyarország százötven éven át Nyugateurópa védőbástyája volt. A székelység Erdélynek volt védőbástyája egy évezreden át. Az örökös harc megrikkította sorunkat. 1916-ban félmillió meghaladó néptestvérünk volt kénytelen elmenekülni otthonából. Az idegen uralom alatt a székelység állandó veszélynek volt kitéve. Az erdélyi magyarság üldözése a Székelyföldön volt legsúlyosabb. Szét akarták szórni bennünket román területen, koldus- és cseléd-sorsra juttatva. Ez azonban a hatalom minden eszközével sem volt elérhető. Husz évvel ezelőtt bejelentették, hogy két évtized múlva nem élünk már Erdély keleti részén. De itt vagyunk, leszegényedve, meggyötörve, azzal a szilárd elszántsággal, hogy többé már nem juthatunk rabszolgasorsra. Inkább az utolsó szálig elpusztulunk, semhogy még egyszer megérjük azt, ami történt velünk!

kor, amikor visszajött velünk a föld is, amelyen élünk és küzdelmeinket folytattuk. Az elmúlt huszonkét év alatt sok keserűséget okoztak nekünk, de minket nem vezet a bosszu érzete. Az itt élő népek közös sorsa a testvéri együttélésre utal és ebben felajánljuk szolgálatainkat és arra törekszünk, hogy ebben a hazában boldogulást találjon mindenki, ha államunk léte és biztonsága ellen nem törnek. A magyar honvédség ezelleme és szervezettsége biztosíték számunkra, hogy többet nem juthatunk olyan sorsba, amilyenbe voltunk. Bizalommal fordulunk az Egek Urához és a székely himnusz szavaival mondjuk: *ne hagyj többé elveszni Erdélyt, Istenünk!*

Pál Gábor szavait a Ház minden oldaláról viharos taps követte. Elsőnek a miniszterelnök sietett az ezonokhoz és melegen kezét szorított vele. Ezután az elnök az ülést 5 percre felfüggesztette.

Szünet után áttértek a napirenden levő törvényjavaslat: a Ferenc József tudományegyetem újjászervezéséről és a Horthy Miklós Tudományegyetem felállításáról szóló javaslat tárgyalására. *Szabó* József előadó ismertetése után *Hóman* Bálint kultuszminiszter beszélt. Meghatott lélekkel terjeszti — úgymond — a törvényhozás elé a javaslatot, mely egy nagy történelmi eseménynek Keletmagyarország és Erdély egyrésze visszatérésének következménye. A kormány első feladatának tekintette ennek a kérdésnek a megoldását, hiszen az iskolaév kezdetén állunk.

A képviselőház ülése lapunk zártakor még tart.

Még nem változott meg Románia államjogi helyzete, de Görögországnak már nem szállít petróleumot...

Belgrádból jelentik: A *Politika* athéni jelentése szerint a görög petróleumtársaság Bukarestből értesítést kapott, hogy a román petróleumkivitelt Görögországba a román kormány rendeletileg megszüntette. Görögország eddig főleg Romániából látta el petróleumszükségletét. A román szállítmányok elmaradása Görögország benzinellátásában súlyos fennakadást okoz. A görög kormány kutatja az okot, mely a román kormányt a tilalom elrendelésére bírta.

... az angolok elhagyják az országot...

Belgrádból jelentik: A *Politika* Bukarestből úgy értesül, hogy az angol állampolgárok egymás után elhagyják Romániát. Bukarest-

ben arra számítanak, hogy Hoare angol követ is rövidesen elutazik a követség tisztaival együtt.

... és csak 4300 német instruktor érkezett.

Belgrádból jelentik: A *Politika* értesülése szerint Bukarestben fölvetődött a kérdés, mi történjék a lengyel kormány Romániába menekült és ott internált tagjaival. Megállapítják, hogy ezeknek a helyzete nem változott, mert Romániába nem érkeztek német csapatok, csak instruktorok és így Románia államjogi helyzete nem változott.

A *Vreme* jelentése szerint 4300 német instruktor érkezett eddig Romániába.

Korompai József:

Az örök élet érettségijén

Ara fűzve 2 Pengő

Az Istenben harmonikusan megnyugvó szenvedés értelmének valóságos zsoliára és himnusza ez a könyv.

Uj üzlet!

**Megnyilt a Magyar Nemzeti Keresztény
könyv, papir és kegytárgy kereskedés**

Uj üzlet!

**Krausz István Rákóczi-ut 9.
Irodai és iskolai szerekben nagy választék, olcsó árak.**

Küszöbön áll az angol-román diplomáciai szakítás

Londonból jelentik: Angol részről ismét a diplomáciai kapcsolatok megszakításával fenyegetik Romániát. Megállapítják angol körökben, hogy London kénytelen ehhez a megoldáshoz folyamodni, ha nem adnak kielégítő választ az angol követnek a német csapatok romániai tartózkodását illető kérdésére. Az a hang, amellyel Angliában most Romániáról beszélnek, barátságtalan, sőt ellenséges. Különböző angol körök azt állítják, hogy román részről elikkasztották az angol követ címére érkezett 12 sifírozott táviratot.

Londonból jelentik: Angol hivatalos he-

lyen megerősítik, hogy a bukaresti angol követ szerdán megbeszélést folytatott a román külügyminiszterrel. Közlik, hogy a megbeszélés teljesen negatív eredménnyel végződött. Angol körök azt hiszik, hogy küszöbön áll a diplomáciai kapcsolatok megszakadása Anglia és Románia között.

Titulescu nem foglalkozik államellenes akcióval.

Bukarestből jelentik: A miniszterelnökség hivatalosan közli, hogy Titulescu a külföldön nem foglalkozik olyan akcióval, mely ellentétben állna Románia jelenlegi politikájával.

Hihetetlenül elszegényedett Erdély lakossága a román elnyomatás alatt

Béldy Kálmán, az erdélyrészi gazdasági tanács elnöke nyilatkozott eddigi tapasztalatairól

Kolozsvárról jelentik (MTI): A Magyar Távirati Iroda munkatársa beszélgetést folytatott Béldy Kálmánnal, az erdélyrészi gazdasági tanács elnökével, aki a többi között ezeket mondotta:

— A gazdasági tanács célja az összes erdélyi gazdasági intézmények összefogása abból a célból, hogy az egységes, együttes munkát állítsa be a visszakerült erdélyi részek gazdasági életébe. A mi a Magyar Nemzeti Bankkal való összeköttetést illeti, már beérkeztek azok a jelentések, amelyek a leibeváltási eredményt tüntetik fel. Ezek a jelentések arról számolnak be, hogy az erdélyi lakosság a román uralom alatt hihetetlenül elszegényedett és voltak olyan színmagyar községek, ahol nem is volt leibeváltás, mert nem volt a gazdának egyetlen ötszáz lejes bankjegye sem. A leibeváltó helyeken összesen 5 és fél milliárd lejt váltottak át pengőre. Az általános elszegényedést mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy egy-egy erdélyi lakosra a beváltott lei arányában alig esett száz pengő.

— Behatóan foglalkozik a gazdasági tanács a bankok ügyével és különösen nagy súlyt helyez az erdélyi földhitelügy megszervezésére, ahol a munkát a jól bevált és megszervezett hitelszövetkezetek fogják elvégezni. A gazdasági tanácsban kialakult nézet szerint a nagy szegénységre való tekintettel mind a gazdáknak, mind az iparosoknak elsősorban hitelre van szükségük. A gabonaértékesítés terén meg egyezést létesítettünk a Futurával és a Futu a szövetkezetek útján végzi bevásárlásait. Sokat foglalkozott a tanács a háromszéki nagy burgonyatermés értékesítési lehetőségével is.

Elengedik a kárvalott gazdák földadójának egy részét.

Budapestről jelentik (MTI): A hivatalos lap mai száma közli a belügyminiszternek a földadó végrehajtása tárgyában kirodott rendeletét. Az egész gazdaságszámot a legközelebről érintik ennek a rendeletnek ama rendelkezései, amelyek az elemi csapások által okozott károk címén igényelhető földadó-elengedés kérdését szabályozzák. A multhoz képest lényege-

sen kiterjesztik az adóelengedésre igényt nyújtó elemi csapások körét. Az elengedésre igénytadó károkozás legkisebb értékét az eddigi 33 százalékról 25 százalékra szállították le és a kárbecslési eljárás terén is könnyítéseket hoztak. A megfelelő törvény rendelkezései már az 1940. évi elemi károkkal kapcsolatban alkalmazhatni fognak.

A visszatért területekre nem vonatkozik a rendelet.

Nagyvárad. Saját tud. A földadó elengedésére vonatkozó belügyminiszteri rendeletre vonatkozóan a biharmegyei m. kir. pénzügyigazgatóságon közölték, hogy a rendelkezés egyelőre nem vonatkozik csak az anyaországra. A visszatért területeken továbbra is a legutóbbi román pénzügyi rendelkezések érvényesek.

Értesülésünk szerint a biharmegyei gazdaközönség emlékiratban fogja kérni a pénzügyminisztert arra, hogy terjesszék ki az adóelengedésre vonatkozó rendeletet rájuk is, annál is inkább, mert itt még súlyosabb elemi csapások érték a termést, mint az anyaországban.

CSALÁDOS, TÖBBGYERMEKES FRONT-HARCOSOK, akiknek arany, vagy nagyezüst, kisézüst, bronz érmeik együttesen megvan, jelentkezzenek *Vitán* Zoltán tartalékos főhadnagynál sürgősen, a Frontharcosok irodája mellett levő szobában, délben 12—1 óra között.

A nagyváradai Ujságíró Otthon

Az új országhatárok megvonásával új szellem áradt az erdélyi területekre és ennek az új korszaknak a jegyében indult meg a felszabadult Erdély társadalmának, szociális intézményeinek újjászervezése. Ebből az átszervező tevékenységből az sajtó munkásai is kivesszük a részüket s elsősorban saját intézményeikben igyekeznek érvényre juttatni az új korszak követelményeit, amivel tulajdonképpen régi óhajukat valósítják meg.

A szociális elképzelés, amely másfél évtizeddel ezelőtt életre hívta a nagyváradai Ujságíró Klubot, a román megszállás viszonyai között nem is bontakozhatott ki ennek az intézménynek a működésében. Most azonban, hogy a magyar megújulás szelleme a sajtó életében is előretört és bizonyos szociális szempontok is érvényesülhetnek az ujságírók kartársi közösségében, lehetővé vált friss életet vinni az intézmény falai közé, amely szintén az Ujságíró Otthon nevet fogja viselni.

Ez az otthon mindig kellemes találkozó helye volt Nagyvárad társadalmának s ezt a jellegét minden vonatkozásban fokozni kívánja az új vezetőség, amely az Ujságíró Otthon ügyeinek intézését kezébe vette. Országos viszonylatban is híressé vált helyiségeit továbbra is nyitva tartja, az otthon pártoló tagjai számára s azoknak szórakoztatásáról gondoskodni igyekezik. A napilapok s a bel- és külföldi képes újságok egész sora található meg az otthon olvasótermében, nagy szalonjai és játéktérmei a szolid időöltések számát lehetővé teszik s az esti órákban a zenéi szórakozás sem hiányzik. És a Bémer-téri helyiség színvonalát talán még fokozza a Rimánóczy-utcai nyári kerti helyiség.

Mindez eléggé ismeretes azok előtt, akik a nagyváradai viszonyok körül tájékozottak. De hamarosan köztudomásúvá lesz azok számára is, akiket a holdog sorsfordulás hoz közénk. S midőn az Ujságíró Otthon látogatól, mint pártoló tagok saját szórakozásuk feltételeit találják meg az intézmény falai között, egyúttal hozzájárulnak az ujságírók szociális gondjainak az enyhítéséhez is.

Ezt a szempontot bizonyára minden tényező megértéssel veszi tudomásul ma, amikor a szociális gondoskodás, a korszak homlokterében áll. Ennek a megértésnek adta tanujelét vitázta a Károly tábornok, a város katonai parancsnoka, aki az ujságírók munkásaival szemben, eddig is szociális igazságszolgáltatás és magyar szíve jóságának adta tanujelét.

A nagyváradai ujságírók otthona minden jel szerint a társadalmi életnek — ha zártabb körben is — egyik központja lesz. Erről gondoskodik új vezetősége, amelynek élére az ujságírók egyhangú bizalmából elnökként Arvay Árpád szerkesztő, országgyűlési képviselő került.

Pályázati hirdetés

A berecskai római katolikus egyházközség (Háromszék megye) kántortanítói állásra azonnali hatállyal pályázatot hirdet. *Javaldalma* a rendes tanítói fizetés. 4 hold 404 négyszögöl szántó, 903 négyszögöl kaszáló, kb. 50 kalongya roza, 50 kalongya zab, 20 szekér tűzifa, kb. 2000 lei ospana, a temetési stóla és lakás (2 szoba, konyha, nyári konyha és gazdasági épületek).

Teendője a 3 tanerős iskolában részére beosztott osztály vezetésén kívül az ifjuság megszervezése és vezetése, énekkar és az egyházközség egyéb kulturális munkájában közreműködés. Tanítói házaspár is pályázhat.

Kántorpróba mindenki saját költségén köteles megjelenni. A próba és választás október 13-án, délután lesz. Berecska, 1940. október hó 2. *Egyháztanács iskolaszék*

Belvárosi Filmszínházban

Ma pénteken indul az első igazi magyar művész film!

SEMMELEWEISS

A nők orvosa

A magyar művészeti filmgyártás határköve! Emberek! Kik a szépben, jobban és művészetben hisztek, ez a Ti filmetek.

Főszerepben: Uray Tivadar, Simon Erzs, Gózon Gyula és Somlay Arthur

A romániai német szavatosságot méltatja az olasz sajtó

Rómából jelentik: A Giornale d'Italia belgrádi tudósítása szerint a német-román katonai együttműködés a legmélyebb benyomást keltette a jugoszláv közvéleményben. Belgrádi körökben azt hitték, hogy Románia a tengely szavatosságát csak vigasztként kapta a területi engedményekért. Most azonban kitűnt, hogy a szavatosság tényleges és ünnepélyes kötelezettségvállalás volt.

Belgrádban most láthatják, hogy mi a különbség a tengely és Anglia szavatossága között.

Göring lapjának felhívása Jugoszláviához

Berlinből jelentik: (MTI.) Az Essener Nationalzeitung — Göring lapja — „Délkelet-Európa és a hármass szövetség” cím alatt hosszú cikkben foglalkozik Jugoszlávia helyzetével. A lap megállapítja, hogy az utolsó lehetőség adatik meg Jugoszláviának, hogy megértse az idők szavát és csatlakozzék a tengelyhez.

Berlinből jelentik: (NTI.) Angol repülők a nemzetközi jog megsértésével újból megsemmisítettek két német tengeri mentőrepülőgépet.

ERDÉLYI BANK R. T.

fiókinstitúció Nagyvárad

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, Budapest leányintézete

ALAPITTATOTT AZ 1894 EVBEN

Központ: Kolozsvár

Belföldi fiókok: Marosvásárhely, Nagyvárad, Szatmárnémeti
Külföldi fiókok: Bukarest, Arad Brassó, Nagyszeben, Temesvár

Foglalkozik a **Banküzlet** minden ágával

Betéteket a legjobban gyümölcsöztet

Hiteleket folyósít

mezőgazdáknak, iparosoknak, vállalatoknak, kereskedőknek

Országos jellegű a magyar-üldözés Romániában

Magyar hivatalos körök szerint komoly következményekkel kell számolni

Belgrádból jelentik: A Politika című jugoszláv lap tegnap reggeli számában a lap budapesti tudósítója beszámol a magyar közvéleményben egyre elkeseredettebb hangulatról, mely a romániai magyar üldözések és a menekültek özönlése miatt mindinkább országos jellegűvé válik. A tudósító szerint hivatalos magyar körökben is aggodalommal nézik a fejleményeket és úgy vélik, hogy ha az atrocitások nem szűnnek meg, komoly következményei lehetnek.

Menekültügyi hivatal intézi Kolozsváron kiüldözötték elhelyezését.

Kolozsvárról jelentik (MTI.): A Magyar Párt menekültügyi hivatala nagy felkészültséggel látott hozzá a Romániának maradt erdélyi területekről kiüldözött magyar bányamunkások, iparosok, vasutasok, tisztviselők, stb. elszállításához. A szamosfalvi gyűjtőtáborban 2 ezer menekülttel, a szászfenesi gyűjtőtábor pedig ezer menekülttel már megtelt. A 16 ezer 755 nyilvántartott menekült közül eddig 4978-at helyeztek el ideiglenesen. Elhelyezés alatt áll 7753 családfele és 4944 családtag. A menekültek elbeszéltek, hogy minden készpénz nélkül kergették ki őket, úgyhogy útközben gyermekeiknek még kenyeret sem tudtak vásárolni. Több hunyadmegyei menekült elmondotta, hogy útközben a csendőrök még a kúthoz sem engedték őket és vízért könyörgő gyermekeiket is a legdúrabbban elutasították.

Vitéz Bonczos Miklóst menekültügyi kormánybiztossá nevezték ki.

Budapestről jelentik (MTI.): A m. kir. minisztérium dr. vitéz Bonczos Miklós államtitkárát a magyar állam területére menekültek ügyeinek intézésére országos menekültügyi kormánybiztossá kinevezte.

Sok katolikus papot és apácát üldözték ki a román hatóságok.

Kolozsvárról jelentik: Hossu román püspök Bukarestben való eljárása ellenére még tegnap is az egész határvidék hosszában érkeztek újabb menekültek magyar területre. Feltűnően nagyszámban utasítanak ki katolikus papokat. A kiutasítások kezdete óta mintegy százötven papi személyt tettek át a határon. sőt a legutóbbi napokban három, különböző szerzetesrendhez tartozó magyar apaca is érkezett a me-

nekültekkel. Köztük az egyiket, Szabó Angélikát a nővért a hírhedt honstói táborban akarták internálni és csak magas egyházi közbelépésre választhatta sorsául a kiutasítást.

Nagyváradról jelentik (MTI.): A román-magyar határ román oldalán nagyszámban kiutasított magyar nemzetiségű vasutas vesztéssel. A románok az általuk kiutasított vasuta-

Már a bukovinai csángókat is üldözik

Sokan közülük orosz területre menekülnek

Kolozsvárról jelentik (MTI.): A mai napon érkezett menekültek között ötven főnyi bukovinai és moldovai csángó is érkezett. Ezek román katonai munkásszázadokban szolgáltak. Ugy mondták nekik, hogy mivel leszereltek, hazaszállítják őket. Ehelyett azonban a magyar határ felé indították útnak és egyszerűen át dobták őket magyar területre. A családjuknak sejtelmé sincs sorsukról.

Máramaroszigetről jelentik: Ideérkezett hírek szerint Moldovából és Bukovinából igen sok csángó kénytelen volt orosz területre menekülni, mert a román csőcselék — bizonyára hatósági segédlettel — fegyverhez jutott és erőszakoskodással, fosztogatással türethetlenné teszi a helyzetüket. Hadikfalva és Istensegitsfalva környékén, hír szerint, két férfit és egy asszonyt meggyilkoltak.

Magyarországi románok elítélik fajtestvéreik vadáliai kegyetlenkedését.

Nagybányáról jelentik (MTI.): A Nagybánya környéki román lakosság körében nagy megütközést keltett a romániai magyarok üldözésének híre. A román községek küldöttségei egymás után keresik fel a magyar katonai közigazgatás szerveit és elítélő nyilatkozatot tesznek romániai fajtestvéreik kegyetlenkedése miatt. Aitól tartanak, hogy a magyarok hasonló

sokat csak akkor hajlandók a határon átgépedni, ha nyilatkozatot írnak alá, hogy saját elhatározásukból mondtak le állásukról és önként távoznak az országból. A szerencsétlen emberek, csakhogy a zaklatástól és éhínségtől megmeneküljenek, aláírják a nyilatkozatot, melyet azután a románok azonnal bemutatnak a Bukarestben lévő külföldi laptudósítóknak.

Betiltották az összes magyarnyelvű lapokat Romániában.

Bukarestből jelentik (Bud. Tud.): Szerda délelőtt a román belügyminiszter rendeletet adott ki, amellyel a Romániában, illetve Dél-Erdélyben és a Bánátban megjelenő összes magyar lapokat betiltotta. Ezzel kapcsolatban román részről kijelentették, hogy a román hivatalos álláspont ebben a kérdésben az, hogy a kérdést a reciprocitás alapján fogja elintézni a Budapesten tárgyaló román vegyesbizottság.

megtorlással válaszolnak és ezért sokan azt kérik, hogy engedjék el őket román területre, hogy meggyőzzék a román hatóságokat a brutális üldözések igazságtalanságáról, oktalanságáról és veszélyességéről. A magyar hatóságok azzal nyugtatják meg őket, hogy a magyar kormány már átküldte Hossu püspököt a román kormányhoz az üldözések azonnali megszüntetése végett.

Betiltották az összes romániai magyarnyelvű lapokat.

Bukarestből jelentik: A román belügyminiszter szerdai rendelete, mellyel az erdélyi és bánási összes magyar lapokat betiltotta, vonatkozik nemcsak a politikai napilapokra, hanem a heti és havi folyóiratokra is. A betiltás a Brassói Lapokon kívül a következő napilapokra vonatkozik: Népujság (Brassó), Aradi Közlöny, Hírlap, A Hír, Esti Hírek (Arad), Déli Hírlap, Hatórai Ujság, Esti Hírek (Temesvár). A belügyminiszter rendelete alapján a cenzurahivatal a Temesvári Zeitungot is betiltotta.

A szovjet nem követel Németországhoz került lengyel területeket

Moszkvából jelentik: (NTI.) A szovjet távirati iroda mértékadó helyről kiadott cáfolatában szembeszáll a külföldi sajtó egyrészenek, különösen az angol lapoknak azzal az állításával, hogy a szovjet kormány a német birodalmi kormánytól egyes Németországhoz került régi lengyel területek visszaadását követelte volna. Ez az állítás teljesen légbőlkapott kohanymány.

FERENCJÓZSEF
KESERÜVIZ

Albert István riportja:

A magyar ujságbetű székelyföldi szolgálata a fel- szabadítás előkészítésében

Csikszereda, október hó.
Az ismét magyarrá nemesedett Székelyföld nyolcszázézer lelket számláló népe, több, mint két évtizeden át, a világtörténelemben is pártjátékos olyan erőszak, üldözések, visszaélések és megaláztatások sorozatát szenvedte el nemzeti, faji, kulturális, vallási, iskolai, gazdasági és szociális téren egyaránt, mely öök szegényére válik a letűnt idegen kormányzatnak. Ezek a sérelmek, jogtalanságok, a meggyötört, földigalázott, a Székelyföldön titkos és bizalmas utasításokkal elrendelt magasabb külön közterhek, adók és illetékek sanyargatása alatt vergődő, közalkalmazásából kidobott, szabad pályákon is lehetetlenné tett és így a legszegényteljesebb tervszerűséggel leszegényített nép türt, szenvedett és mindenféle ígéretések, csobitások, becsapások, etnikai és kulturális rendszerekkel súlyosított kormányintézkedésekkel szemben, példás egységgel, a lehető legtörvényesebb és legbecsületesebb viselkedést tanusította.

A szabad, nemes székely nép rabságra kényszerített késői ivadéka szolgál, kocsisi színvonalon volt kénytelen idegenben élni. Ette a kivándorlás áttelepülés kolduskényerét és türt, hogy a legarcatlanabb módon beherungjanak, mert annyira leesorították minden térről, hogy nem tudta másképp előteremteni a maga és családja számára saját ezülföldjén a kenyeret. A szépséges „Kászonország”, a vadvirágos Gyimes völgye, a gyergyói nagy medence kényértelen, szomorú, kiszolgáltatott népe egyre nagyobb számban szívárgott be, — illetve, ahogyan mondta: „ment bé Romániába” és bár „banghina” — hazátlan — volt a gyalázkodó neve „odabé” — türt, szenvedett és mély faji és vallási önérzete és öntudata még jobban megtartotta a székely nagy közösség táborában.

A székely nép, politikai, egyházi és iskolai vezetőin keresztül fajához, nemzetéhez kitartóan hűnek, rendületlenül ragaszkodónak bizonyult, — létérdekéikért, vallásáért, iskolájáért és kulturájáért pedig, a székely nép szenvedéseiben és megpróbáltatásokban nagyon gazdag történelmének legnagyobb küzdelmét vívta meg olyan eredménytel, mely csak úgy volt elérhető, hogy hű maradt ezeréves anyasországhoz, ősei hagyományaihoz, egyszóval ezeröttszázéves történelmi multjához, bár az üldözöttség, szenvedés, könny és börtön volt igen sokszor osztályrésze.

A tömegtelen szenvedések enyhe és párszavas felemlégetése alkalmával lehetetlen a székely határőrség megszűnése és a szabadságharc utáni korszakra nem gondolni, annyira sajtóságonosan hasonló volt a románok alatt is a székelyek elnyomása. A Bach-korszakban osztrák és cseh „becirkerek” — közigazgatási tisztviselők, a román megszállás idejében pedig szedett-vedett, nagyszájú, kulturálatlan „funkcionárok”, — dözöltek az elnyomott székely nép nyakán akkor, amikor Galiciába, az Ókirályságba többévi rabságra vitték el a székely ifjuság színejavát. Álljon itt az akkori és mostani megszűnt helyzet jellemzésére az ősi népi szállóige:

„Galiciát kisperték,
A szemetet kivetették...
A szemétből gomba termett
S a gombából „becirker” lett...”

Székely betű a székely nép szolgálatában

Ezeknek tárgyilagos megállapítása után felmerül a kérdés: mennyiben felelt meg nagy, fontos hivatásának a becsületes (mert volt hitvány és becsutelen is!) székely sajtó a politikai, polgári és egyházi vezetők irányításán kívül történő népi közvélemény irányításának, agyonrendszabályozott, guzabakötött, mélységes gyűlölködéssel figyelt felelős munkája közben?

Ennek elbírálásához tudni kell, hogy kezdetben és azután is vala e mindenható, élők és holtak fölött itélkező cenzúra, szelidebben sajtóellenőrzés. Hol a külföld számára kedvező színekben feltüntetett enyhébb, de annál képmutatóbban szigorubb, öldöklőbb formában, de egészen a dicőségés felszabadulás napjáig. Üres fehér hasá-

bok jelezték a vörös ceruza önkényes, pusztító munkáját. Pedig csak népet vigasztaló, bátorító, tanító és életérdekeibe vágó, komoly kritikával megírt irások voltak, minden politika nélkül. Legtöbb cenzor — sokszor katonatiszt, karddal az oldalán — hivatalos és hazamentő nagyképűséggel élte ki vad gyűlöletét minden ellen, ami magyar — a cenzurán keresztül.

Királyi szavak és egyéb lojálítások

Majdan elkövetkeztek vala a „Királyi szavak” is. Feltűnő szedéssel, mindjárt a lapom alatt kellett hozni olyan szépen és röviden megfogalmazott írtéseket, epigramma tömörségű erkölcsi szólásokat, amiket a király szájába adtak, melyeket azonban soha senki be nem tartott. Sok ujságolvasó dühöngött: micsoda dolog ez? Az összes magyar ujságok megbomlottak, hogy egyszerre olyan lojálisak és jó hazafiak lettek? De lassankint rájöttek,

Akik visszasírják a „boldog” oláh világot

*

Nem kenyerem a hallgatóság, de azért szeretek nyitott füllel járkalni ennek a zsidó szellemmel fertőzött városnak utcáin. S hogy nem árt, ha az ember néha kinyitja a fülét, azt éppen az alábbiakban akarom igazolni.

A nevét egyelőre elhallgatom annak a nagyon is galiciai, vagy máramarosi eredetet mutató, tehát zsidó váradi kereskedőnek, aki, hogy-hogynem, egy jóindulatu, tájékozatlan budapesti kereskedővel róttá az esti korzó aszfaltját. Hol, miként kerültek össze, azt nem tudom; beszélgetésükből mindössze annyi adatot sikerült kivennem, hogy a budapesti keresztény kereskedő csak most érkezett Váradra s teljesen tájékozatlan az itteni helyzettel. S hogy nyomukba szegődtem, annak éppen az volt az oka; nagyon kíváncsi voltam, hogy a mi váradi zsidónk hogyan informálja az anyaországbeli keresztény kollégáit.

Mintegy félórát figyeltem beszélgetésüket, nagyon egyoldalú beszélgetés volt, igaz, mert csupán a mi váradi kereskedőnk beszélt s a pesti ur szótlanul hallgatta. Ugyan mit is tudott volna szólni ama panaszszuhatagokra, ami szinte ömlött a zsidó kereskedő szájából: Hogy kéremszépén, a honvédek bevonulása óta megállt a kereskedelem, megdrágult a megélhetés, záróltak a kávék, nem adnak cukrot, felemlítették a kenyérárakat, nem lehet vajot kapni... s hogy milyen olcsóság volt itt „azelőtt”, milyen virázzó kereskedelem volt, semmit sem korlátoztak, milyen rugalmas, kényelmes volt a román rendszer... Csak úgy dült belőle a „jóindulatu” tájékoztató s ennek minden mondata szinte könnyezve sirta vissza a letűnt oláh világot.

Nehezen tudtam visszatartani magamat attól, hogy torkára ne jorasszam gyalázatos szavait. De innen üzenem most neki, hogy véssé jól emlékeztetbe: Ha honvédeink nem vonulnak be s nem valósítják meg huszonegyesztendősz szenvedésünk minden álmát, akkor ezen a télen nem értek volna rá még panaszkodni sem, mert pereputtyostól együtt éhenhaltak volna a csödbement oláh gazdasági rendszer miatt. S véssé jól emlékeztetbe, hogy mi magyarok nem félünk és nem panaszkodunk, mert a magyar kormány s a magyar rend örökös felettünk. S jegyeze meg jól azt is, hogy aki nincs kibékülve azzal a gondolat-tal, hogy ezután itt rendnek kell lenni s aki fél a nagytakarításától, az még ma beadhatja az optálási kérvényét! S menjen minél hamarabb azok közé, akik között olyan jól érezte magát!

(Marjalaky)

Aztán elkövetkeztek a lapok fejecimeinek megváltoztatása. Erdélyi, Ceiki, vagy Székelyföldi stb. elnevezést nem türték. Azt aztán követé a helységnevek román elnevezésének kötelezővé tétele. A keserű humornak és neveltségességnak olyan gyűjteményét szedheti össze a különböző lapokból a tájékozatlan olvasó, ki nem ismerte a viszonyokat, melyet legálább szemelvényekben, későbbben is ismertetni kell a nagy világgal a gyalázatos, letűnt rendszer megszégyenítésére.

Majd a tájékoztató minisztérium kezdé meg ujságírói munkásságát. Készre dolgozott, de nyakatekert stílusban, édeskés, öndicsérgető hangon megírt magyar nyelvű cikkeket küldözgetett még a legkisebb alkalmi zuglapnak is, kitünően sikerült klisékkel, melyek rendszerint egy-egy országos hatalmasságot, közjogi méltóságot ábrázoltak, rendkívül komoly és ünnepélyes arccal — azzal a „felkéréssel”, hogy azt a lap vezet helyén, ilyen és ilyen betűtípussal feltétlenül meg kell jelentetni, mert ha nem, jön a lapbetiltás... Ebből egy-egy gerinces, becsületes keresztény ujságuak több-izben kijutott, mikor is a destruktív sajtó rohögve kitünő üzleteket kötött...

hogy hatalmi kényszer kötelezte a szerkesztőket azoknak közlésére. Választhattak: nem közlik az elrendelt szöveget, vagy legnagyobb készséggel betűtítják a lapot. Pedig a népnek kellett a becsületes magyar betű, már meg is tanult a sorok között olvasni.

Vala még időközben az az „ujdonság” is, hogy a hetilapok csak két hetenkint jelenhettek meg egyideig. Aztán valának igen sok „négysemközöttiek” különböző illetékes és illetéktelen hatóságok előtt. Simogatás, ígéretés, majd fenyegetések érték a szerkesztőket. Előfordulának igen sok és költséges sajtópörök is, mert a korrupt rendszer ostromozása, áruló atyafiak kipellengérezése, hibák és bűnök leleplezése miatt mások okulására — igen érzékeny tették a „riport-anyagok” főze-replőit, akik különböző román ügyvédek útján azt igyekeztek bizonyítani, hogy olyan ártatlanok, mint a ma született bárány.

Az csak természetes sokak szemében, hogy elkövetkeztek a felelőtlen bírálgatások idői is. Pártállásra, világnézetre való tekintettel majdnem mindenki bírálta a lapot — legtöbbször elfogultan és rosszindulattal. Kijutott ebből a szerkesztőknek, kiadóknak, munkatársaknak egyaránt, pedig tudniok kellett volna, hogy a vidéki ujság-írásért fizetést nem adnak, azt öszetlen hírlapírók, fajuk, népük érdekében díjazás nélkül írják. Legtöbb olyan ujságolvasó, aki egyetlen fillért sem adott ki a magyar betű érdekében, hanem mások-kézből jutott hozzá; elkezdett suttozni, gyanúsítani, rágalmozni, csak egyet nem csinált, hogy különbül dolgozott volna.

Ilyen körülmények között majdnem a lehetlenséggel határos volt a vidéki magyar ujságbetű szolgálata. Csupán a szerkesztők, munkatársak és kiadók rendületlenül felelősségérzése, meg nem torpanó és meg nem félemlíthető munkavallása és áldozatkészsége segíthette át a magyar vidéki sajtót a mástárségesen emelt nehézségek akadálytornyai között.

E tények felsorolása után a sajtómunkásokkal szembeni hírlát felemlítése már nem minket illet. Itéljen maga a nép, mennyiben járult hozzá a magyar betű a székely nép olyan példátlan kitar-tásához, öntudatneveléséhez és türelméhez, mely döntő sullyal esett latba még ott is, ahol sorsíról történelmi döntést hoztak.

A székely nép sorsában új élet kezdődött. Ennek további irányításában részt kér a jövőben is, az addigi jóban-rosszban kitarított becsületés és felelős magyar sajtó.

Jelentkezés zöldkeresztés védőnői tanfolyamra

Nagyvárad város katonai parancsnoksága az alábbi hirdetményt adta ki:

Az Országos Közegészségügyi Intézet a felszabadult erdélyi részek zöldkeresztés védőnői szükségletét a felszabadult részekből óhajtja pótolni. Ezen célból védőnői tanfolyamot nyit, valószínűleg még e hó végei kezdettel. Felhívom ennél fogva mindazokat a legalább 6 középiskolát végzett és 32 évüket még be nem töltött hölgyeket, akik fenti pályát választják, hogy részletesebb felvilágosítás céljából jelentkezzenek a városi tisztiorvosi hivatalban (rendőrségi épület), naponta reggel 8 és 9 óra között.

Vitéz Rajnay Károly, s. k. tábornok, városi katonai parancsnok.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30 P, félévre 15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

A kormányzói pár Kézdivásárhelyen

Kézdivásárhelyről jelentik: A kormányzói párt Kézdivásárhely városából és környékéről összereseglett tízezres tömeg nagy lelkesedéssel fogadta. A pályaudvaron a csapatok parancsnokai jelentkeztek az államfőnél, majd a kormányzó ellépett a diszszád sorfala előtt. Tóth Balázs járási magyarpartii elnök, Fekete János r. kat. fűesperes, Kiss Gábor gazda és Bajkó Kálmánó köszöntötte ezután a kormányzói párt. Az államfő barátságosan elbeszélgetett a megjelent előkelőségekkel és behatóan érdeklődött a székhely nép sorsa felől. A főméltóságú asszony, mint családjárak szülővárosát említtette Kézdivásárhelyt, ahonnan anyai nagyszülei származtak. Kézdivásárhelyről a kormányzói pár Zabolára indult vissza, ahol gr. Miksa Arminnét látogatja meg.

SZATMÁRRA UTAZOTT VITÉZ KERESZTES-FISCHER FERENC BELÜGYMINISZTER. Nagyvárad. Saját tud. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter szerdán egész nap a városházán tárgyalásokat folytatott dr. Cziffra Kálmánnal, dr. Thury Kálmánnal, dr. Markovits Manóval és dr. Soós Istvánnal. A belügyminiszter és kísérete megtekintette a rendőrség épületét és néhány közegészségügyi intézményt. Este fél nyolckor a Katoikus Körben vacsorázott s azután kíséretével Szatmárra utazott.

A pénzügyi tanácskozása. Nagyvárad. Saját tud. Dr. Kresz Károly, a Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének budapesti vezérigazgatója, kincstári főtanácsos, csütörtökön délelőtt a Biharmegyei Takarékpénztár helyiségében tanácskozást tartott a nagyvárad magyar pénzügyi tanácsokkal.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

A nagyvárad Notre Dame de Sion leánygimnáziumban (Nagyvárad Rákóczi ut 48) a tanítások megkezdődnek az elemi négy osztályában, valamint a gimnázium első osztályában, magyar román tagozattal. Beiratkozni lehet d. e. 10-12-ig, d. u. 4-6-ig. Továbbá az internátusba már is felvesz bennlakó és más iskolába járó elemi, közép és felső iskolásokat. Nyelvek: zene és tornatanítás, valamint felsőbbrendű ellátás. Erdeklődni az intézetnél Rákóczi ut 48. d. e. 10-12-ig és d. u. 4-6-ig.

A m. kir. állami tanítónőképző vezetősége ezúton értesíti az érdekelteket, hogy az övönöképzőből és kereskedelmi liceumból a tanítónőképzőbe való átlépést a felettes hatóságok engedélyezték. A beiratások tovább folynak.

Sáncz-utcai állami óvodába a beiratások megkezdődtek. Korhatár 3-6 évig.

* UJ EXISTENCIÁT ALAPÍTHAT. Tanuljon nyelveket! Szerezzen kereskedelmi ismereteket! Minél előbb iratkozzék be október elsején induló csoportos nyelv és kereskedelmi tanfolyamunkba Beóthy Ödön-utca 42-a II. em. Tantárgyak: Magyar nyelv és helyesírás, német, olasz, angol és francia könyvvitel, számtan, levelezés, gyors- és gépirás. Elsőrangú pedagógusok! Mérsékelt díjazás! Folytatólagos beiratkozás!

Apolló Mozgóban

Petőfi Sándor halhatatlan remekművének filmváltozata

János vitéz

F szerepben: Dr. Palló Imre, Dayka Margit, Kiss Ferenc és Gózon G. u. l.

Árelenőrzési előadók Nagyváradon. Saját tud. A kereskedelmi és közlekedésügyi minisztérium megbízásából csütörtökön reggel a városba érkezett dr. vitéz Kiszelly Tibor és Pichler Ferenc, akik az erdélyi árelenőrzés megszervezését készítik elő, illetve arról javaslatot tesznek.

FOLYNAK A BEIRATÁSOK A PREMONTREI FÖGIMNÁZIUM ELSŐ OSZTÁLYÁBA. A nagyvárad Premontrei Főgimnázium első osztályába megkezdődtek a beiratások. A jelentkezők beírása délelőtt 8-12 között a főgimnázium első emeletének 8. számú helyiségében folyik. Szilágyi Dózsa, premontrei perjel.

MUSSOLINI BESZÉL AZ IFJUSÁGI SZERVEZETEK PÁDUAI NAGYGYŰLÉSÉN? Rómából jelentik: Rómában híre terjedt, hogy Mussolini csütörtök délelőtt az ifjúsági szervezetek páduai nagygyűlésén beszédet mond. Hivatalos körökben erről nem tudnak.

Páduából jelentik: (MTI) Mussolini csütörtök délelőtt Páduába érkezett, hogy szemlét tartson a Liguriától Veneziáig megtartott gyakorlaton résztvevett huszhez fasizta felett.

A debreceni tábla elnökeinek hivatalos nagyvárad látogatása. (Saját tud.) Csütörtökön d. e. Nagyváradra érkezett két táblabíró kíséretében dr. Oláh Lajos, a debreceni m. kir. ítélőtábla elnöke és hivatalos látogatást tett előbb az ítélőtáblán, majd a törvényszéken és járásbírószágon. A debreceni táblai elnökök, élükön az ideiglenes vezetővel, ünnepélyesen fogadták a tábla, mint a törvényszék tisztviselői. Dr. Oláh Lajos és a debreceni táblabírók néhány napig tartózkodnak itt s ez alatt az idő alatt az igazságügyminiszter megbízásából meglátogatják a nagyvárad táblai kerülethez tartozó városi és vidéki igazságügyi intézményeket.

50 év óta fennálló előkelő és polgári közönség által látogatott étterem, vendéglő kitűnő forgalommal, más elfoglaltság miatt azonnal átadó
Erdeklődők adják be címüket a kiadóhivatalba

Temetés. Izsák József 59 éves MÁV nyugdíjas meghalt. Temetése pénteken délután 2 órakor lesz a Haller-kápolnából. (Erdélyi „Concordia“.)

VASÁRNAP: TANCOS HÁZIESTÉLY A NAGYVÁRADI RÓMAI KATOLIKUS LEGÉNYEGYLETBEN. Saját tud. A Római Katolikus Legényegylet ifjusága, a román hatóságok korlátozásaitól megszabadulva, ismét rendszeresíti a mindig kitűnőhangulatú, vidám háziesztélyeit. Vasárnap este 6 órai kezdettel már meg is rendezik a tancos háziesztélyt, s arra szívesen látják nemcsak a Kolping barátait, hanem minden tancolni és szórakozni szerető fiatal. A rendezőség kitűnő zenéről, jó borról és izletes konyháról is gondoskodik.

A KOLOZSVÁRI RÓMAI KATOLIKUS TEOLÓGIA OKTÓBER 13-ÁN NYILIK MEG. Kolozsvárról jelentik: (MTI) A püspöki általános helytartóság közli, hogy az erdélyi egyházmegye magyar részének hittudományi főiskolája és papnevelő intézete október 13-án tartja tanévnyitását. A teológiai hallgatók október 12-én vonulnak be és jelentkezzenek a főiskola ideiglenes helyiségében, a Báthory-Apor szemináriumban, Kolozsvár, Egyetem-utca 10.

A horvát bánásra is kiterjesztik a zsidóellenes rendeleteket. Belgrádból jelentik: (TNI) A zágrábi bán a horvát bánóság területére is kiterjesztette a jugoszláv kormány multheti rendeletét, mely két hónapra belül kizárja a zsidókat az élelmiszer-nagykereskedelemből és korlátozza a zsidó tanulók számát a közép- és felső iskolákon.

A nagyvárad Állami Tanítónőképzőben (Ór-utca 3.) másodikított a nyolcadik osztályig a beiratások október 15-ig folynak. Felvilágosítással, tanácsal, készséggel áll a szülők rendelkezésére az intézet igazgatósága.

A nagyvárad Református Árvaház kérelme. Az elmúlt évben a Református Árvaház 10 deká szereteadományt kért jöltező szivektől s családtagoktól. És Isten kegyelme a sok kicsit megszorította. E kérés szavát most is megújítja: csak 10 deka szereteadományt kér árvák sorsát átérző szivektől s kéri az adományok eljuttatását a Református Árvaházba — Ezredévi Emléktér 28.

Feljegyzések

A La France au Travail című párizsi lap kikel az ellen az eljárás ellen, hogy a zsidóknak az ügyvédi gyakorlatból való kizárását kiadják.

A lap rámutat arra, hogy a törvény rendelkezéseit már amúgy is lényegesen enyhítette maga a kormány, most pedig az igazságügyminiszter az ugynevezett Conseil de l'Ordre javaslatára egyre több kivételt teremt a zsidó ügyvédek között.

Párizsban hétszáz zsidó ügyvéd volt és ezek közül alig huszonötöt fosztottak meg ügyvédi gyakorlatuktól, úgy hogy a párizsi törvényszékek ma éppen úgy tele vannak zsidó ügyvédekkel, mint azelőtt.

A párizsi sajtó ugyanakkor tovább folytatja propagandáját a francia kereskedelemnek a zsidóktól való megtisztítása érdekében.

A Paris Soir rámutat arra, hogy a francia kereskedelemnek 85, sőt egyes üzletágaknál 90 százaléka a zsidóság kezében van. Hasontól a helyzet a bankok terén is, sőt számtalan olyan pénzügyintézet van, amely csak cogerül használ árja neveket, de valójában szintén zsidó vállalkozás. Ilyen nevek, mint Louis Dreyfus, Seligmann, Lazard, Worms, Stern, Gunzburg, Fialy és Rotschild irányítják a francia pénzügyvilágot. A lap azt követeli hogy a közönség bojkottálja a zsidó cégeket. Ez a propaganda különben a nép körében is terjed. Sok párizsi zsidó üzlet kirakatára cédulákat ragasztottak azzal a felhívással, hogy ne vásároljon senki zsidóktól.

Ha a neveket kicseréljük, ha Franciaország helyett Magyarországot írunk, Párizs helyett Nagyváradot, az ottani falazó és kijáró árjak helyett ittenieket, egészen magunkra ismerhetünk. Még abban is megegyezünk, hogy a felháborító visszaélések erős ellenhatást váltottak ki az egészséges néplelekben és a tiltakozások hangja egyre erőteljesebb lesz. Nálunk is ragasztanak ki cédulákat. Nem a zsidó üzletre. Azokat nem akarjuk háborgatni. Bár a vásárlók is nyugton hagynák őket. Egynéhány bátor keresztény kereskedő megengedte, hogy üzleteiket megjelöljék: Keresztény bolt. De aggódva, remegve gondolnak a zsidók bosszújára és megtorló terrorjára.

Ez a helyzet lassan odáig érik, hogy harmadik zsidótörvényt kell hozni a kijátszott, megsufolt második helyett. A miniszterelnök a kormány sürgős tennivalói között sorolta fel ezt a készülő harmadik zsidótörvényt. A múlt tapasztalatai azonban azt javasolják, hogy nemcsak a törvényt szabotáló, semmibevevő zsidóságot kell kemény korlátok közé szorítani, hanem az őket csuszató, támogató gyámszorgokat is. Drákói szigor kell alkalmazni azokkal szemben, akik régi liberális neveltségük terheltségével, családi, társadalmi, anyagi érdeklődésük leköttetésével életre-halálra a letűnőfélben levő zsidó világhoz kötötték magukat. Mert a zsidó törvénynek ezek a tulajdonképpeni kijátszói és szabotálói. (P. I.)

HATODIK ÉS HETEDIK ELEMIBŐL MÁSODIK VAGY HARMADIK POLGÁRI OSZTÁLYBA LEHET IRATKOZNI. Az állami polgári fiúiskola igazgatósága közli az érdekeltekkel, hogy azok, akik az elemi iskola V-VII. osztályát sikeresen elvégezték, felvétetnek a polgári iskola II., illetve III. osztályába. További felvilágosítással szolgál az iskola igazgatósága a Reálisiskola-utcai épületben délelőtt 10-12-ig és délután 3-4-ig.

BRAUCHITSCH VEZÉRTÁBORNAGY A FRONTRA MEGY KI. Rómából jelentik: A Popolo di Roma szerint Brauchitsch vezértábornagy szemletra indult a nyugati frontra. Tegnap Antverpent és más helga kikötőt látogatott meg, majd Brüsszelben felkereste a helga katonai parancsnokot. A tudósító szerint a tábornagy szemletra Londonban nagy nyugtalanságot keltett, mert megerősíteni látszik azt a felfogást, hogy a német invázió veszélye nem múlt el.

Central szálloda

(ezelőtt Központi) — Budapest, Baross-tér 23

a Keleti pályaudvartól egy percnnyire.
új vezetés alatt megnyílt!

Időjárás

A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás a következő huszon-négy órára:

Mérsékelt délnyugati szél, éjjel és reggel sok helyen köd, nappal túlnyomóan derült idő, nyugaton átmeneti borulás. A hőmérséklet kissé emelkedik.

Ne kísérletezzen!

Cserépkályhát kizárólag a bevált Hardtmuth rendszer szerint rakassa át, mellyel Legujabb stílusú és színű chamotte kályhák, kandallók nagy választékban! Szerelés - Atrakás - Javítás

50% famegtakarítást ér el. Kizárólag

Telefon 17-76

„Bafisc” KERAMIK

Cserépkályha lerakat. — Színház mögött
Figusch József kerámikus mérnök
Szilágyi Dezső-u. 3.

A munkaadók október 14-ig kötelesek kimutatást benyújtani alkalmazottaik helyzetéről

A nagyváradi m. kir. városi katonai parancsnok 1740-1940 kat. közg. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Nagyvárad. Saját tud. A város katonai parancsnoka hirdetményt tett közzé, amely szerint azok a munkaadók, akik önnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak és ennek megfelelően a román társadalombiztosítási törvény értelmében az alkalmazottaik után esedékes társadalombiztosítási járulékot bélyegben rótták le, kötelesek az 1940 október 14-én alkalmazásban álló, valamint ezt az időpontot követően alkalmazásukba lépő, vagy alkalmazásukból kilépő munkavállalójuk alkalmazásba lépését és az alkalmazásukból kilépését annál a társadalombiztosító pénztárnál, illetőleg hivatalnál bejelenteni, amelynek területén üzemük, vállalatuk, hivataluk vagy foglalkozásuk van. Ugyancsak kötelesek a szóbanlevő munkaadók 1940 október 14-től kezdődően bejelenteni a munkavállalók javadalmazásában, személyi adataikban vagy az alkalmazás minőségében bekövetkezett változást is.

Ha valamely munkaadó üzeme, hivatala stb. olyan társadalombiztosító pénztár vagy hivatal területén van, amely pénztár vagy hivatal székhelye az anyaországhoz nem került vissza, alkalmazottaikat a területileg hozzá legközelebb eső társadalombiztosító pénztárnál (hivatalnál) köteles bejelenteni.

A bejelentések teljesítésének határideje azokra az alkalmazottakra vonatkozóan, akik 1940 október 14-én alkalmazásban állanak, 1940 október 14-től számított nyolc nap, ha pedig az alkalmazás, a bérváltozás (egyéb változás) vagy a munkából kilépés 1940 október 14-ike után történt, a munkabábelépéstől, változás bekövetkeztétől, valamint a munkából kilépéstől számított 8 nap.

A bejelentések céljaira szolgáló űrlapok a társadalombiztosító pénztárak és hivatalok székhelyén a társadalombiztosító pénztárnál vagy hivatalnál, vidéken pedig vagy a községi előljárárságnál, vagy ahol a társadalombiztosító pénztárnak (hivatalnak) megbízottja (ügynöke) működik, ezeknél a megbízottaknál vásárolhatók. A bejelentő lapok adatait pontosan és olvashatóan kell kitölteni és vagy közvetlenül az illetékes társadalombiztosító pénztárnál vagy hivatalnál, vagy azokban a helyiségekben, ahol megbízott (ügynök) működik, ezeknél a megbízottaknál kell benyújtani; vagy pedig borítékba helyezve megfelelő értékű postabélyeg felragasztásával kell a pénztárhoz, illetőleg hivatalhoz megküldeni. A postán küldött bejelentőlapok szelvényeit a társadalombiztosító pénztár (hivatal) csak akkor küldi vissza, ha arra a munkaadó olyan értékű postabélyeggel ragaszt, mint amilyen értékű postabélyeg kell a levelezőlapokra ragasztani.

A bejelentések teljesítésére vonatkozóan részletes felvilágosítást a társadalombiztosító pénztárak (hivatalok) adnak.

1940 október 14-ig a munkavállalók és a biztosításra kötelezett munkaadók, valamint az önkéntesen biztosítottak utáni járulékokat az ezidőszert meg általában hatályban fenntartott román törvényeknek és ügyviteli gyakorlatnak

megfelelően bélyegben lehet leróni, ilyen esetben a bélyeg a tagsági könyvbe be kell ragasztani. Ha a munkaadónak (önkéntesen biztosítottak) megfelelő bélyege már nincs és illet beszerezni már nem tud, a járulékot készpénzben kell megfizetnie az illetékes társadalombiztosító pénztárnál vagy hivatalnál hetenként befizetni.

1940 október 14-ét követő időre esedékes járulékokat felszólítás bevárása nélkül készpénzben kell az illetékes társadalombiztosító pénztárnál vagy hivatalnál hetenként befizetni.

Valamennyi alkalmazott köteles, ha segélyezés végett jelentkezik, a tagsági könyvét felmutatni még akkor is, ha a járuléka már nem bélyegeken rovatnak le. Minden alkalmazottnak legyen gondja arra, hogy őt a munkaadója az illetékes társadalombiztosító pénztárhoz, illetőleg hivatalhoz valóban bejelentse, mert a bejelentés elmulasztása esetében a szolgáltatások (orvosi kezelés, gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, pénzübeli segélyek stb.) igénybevételéhez csak a bejelentés utólagos teljesítése után, tehát késedelmesen juthat hozzá.

Nagyvárad, 1940 október hó 8.

Vitéz RAJNAY KÁROLY, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A régi golyótepte honvédszászlók útja a felszabadult területekre

Budapestről jelentik: Tegnap a Tűzharcos Szövetség két bajtársi diszszázada jelent meg a Hadimúzeum előtt, hogy átvegyék a Hadimúzeumban őrzött régi golyótepte világháborús honvédszászlókat. A világháborús zászlókat a Tűzharcos Szövetség Erdélybe induló bajtársi alakulatai fogják magukkal vinni a felszabadult terület egyes gócpontjaira, azokhoz a világháborús frontharcosokhoz, akik annak idején ezen zászlók alatt vívták az erdélyi és más csatatereken hősi küzdelmeiket.

A honvédszászlókat vitéz szotyori Nagy Áron ezredes, a Hadimúzeum igazgatója adta át Kiss István e. e. főhadnagynak, a kivonult tűzharcos alakulatok parancsnokának azzal a jelmonddal, hogy:

„Örömmel adom át ezeket a sok dicsőséget és harcot látott jelvényeket kezetekbe, akik a nagy harcok idején is véretekkel védteket és oltalmaztatok e szent lobogókat. Lobogjanak újból magasan, büszkén a régi frontharcosok kezében, mutassák az utat a szebb, boldogabb jövő felé és hirdessék, hogy a még vissza nem tértek rabsága sem tarthat már sokáig!”

A Tűzharcosok alakulatai díszmenetben viték a lobogókat a Tűzharcos Szövetség székhelyébe, ahonnan körülbelül október 18-án fognak elindulni a felszabadult területen alakulásban lévő frontharcos szervezetekhez.

Jelentkezés a Tűzharcos Szövetségbe való belépésre

Felhívjuk a Tűzharcos bajtársakat, hogy a szövetségbe való belépés jogosultságának igazolása céljából, azok, akiknek már birtokukban van a Károly csapatkereszt igazolvány, jelenjenek meg a tűzharcos otthonban (Széchenyi ház) délután 9—12 vagy délután 5—7-ig.

A tolongás elkerülése végett a jelentkezés csak betürendben történik meg, tehát:

Folyó hó 11-én, pénteken A, B, C, D, E névkezdőbetűsök.

Folyó hó 12-én, szombaton F, G, H, I névkezdőbetűsök.

Folyó hó 14-én, hétfőn K, L, M, N névkezdőbetűsök.

Folyó hó 15-én, kedden O, P, R, S névkezdőbetűsök.

Folyó hó 16-án, szerdán Sz, T, U, V, Z névkezdőbetűsök.

Folyó hó 17—19-ig mindazok, akik a fent jelzett időben nem jelenhettek meg, azonban ismétellen hangsúlyozzuk, csakis azok, akik a Károly csapatkereszt igazolvánnyal rendelkeznek.

„Azok a bajtársak, akik a Károly csapatkereszt igazolvánnyal nem rendelkeznek (vagy elvesztették vagy nem is kapták meg), de arra jogosultak, a fent jelzett időpont után, újabb hirdetés alapján fognak jelentkezni az otthonban. A szervezőbizottság.

Emlékezzünk...

1915 október 10. 1915 október 10-én egy orosz század, kihasználva a koromsötét éjszakát, betört a Stripa mentén álló volt kassai 9. honvédszázadhoz egyik előretolt állásába. Harsághy Jenő törzsrömerster azonnal önként jelentkezett annak visszafoglalására. Szakaszt két részre osztotta azzal, hogy az adott jelre az egyik félszakasz jobbról, a másik balról rohamozzon. Dobótávolságra érve, megbeszélte jelre, egyszerre dobták el a kézigránátokat. A szakasza élén küzdő Harsághy halálmegevető vitézséggel rohant az ellenségre. Rövid tusa után nemcsak az állást foglalta vissza, hanem azonfelül még 61 foglyot is ejtett, köztük két tisztet is. Ez az eredmény annál jelentősebb, mert a honvédek közül egy sem sebesült meg. Harsághy ezredparancsnoka azonnal tiszthelyettség léptette elő, később ezért az önfeláldozó vitéz és eredményes magatartásáért a nagy ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

1915. október 12. Kezdeményező cselekvéssel és önfeláldozó kötelességteljesítéssel párosult személyes vitézségével rövid idő alatt a bronz, a kis ezüst és a nagy ezüst vitézségi éremre tette magát érdemessé Szabó Lajos, volt brassói 34. közös tábori ágyuzezredbeli tartalkos hadapród. A májusban megindult támadó hadjárat folyamán, mint az ezred 5-dik ütegének felderítőosztálya, mindig kitűnt világos és nagyon értékes jelentéssel. Mindig a legkiemelkedőbb és így a legéletveszélyesebb kilátópontokon választotta figyelőhelyét, hogy jól lásson s több alkalommal foglyokat is ejtett. E napon is messze az előretolt figyelőőrsök elé lopódzott, hogy egy ellenséges üteget, amely Tarnopol környékén az erőinktől megszállva tartott Cebrow községet és a saját állást igen hatásos tűz alatt tartotta, felderítsen. Bár első napon feladatát az oroszok ébersége miatt megoldani nem tudta, kitartott másnapig és ekkor ütege hatásos tüzet megfigyelésével oly eredményesen vezette, hogy az orosz üteg hamarosan elhallgatott s másnap tüzelőállásából elvonult.

Metropol

szálló új tulajdonban.

Budapest, VII.
Rákóczi-ut 58.

Előkelő családi szálló a város központjában, a Nemzeti színház közelében. Kényelmes, modern, meleg-hideg folyóvizes, telefonos szobák 5— pengőtől. Turistaszobák. Erdélyieknek árendemény. Kávéház, étterem, söröző, grill.

Keresztény
mérlegképes**könyvelőt**több éves gyakorlattal és jó német nyelv-
ismerettel budapesti vállalat keres.
Kézírt ajánlatokat életrajz és fizetési
igény megjelölésével „Világceg” jelígrea Központi Hirdető Irodába
Budapest IV.
Váci-u. 1/3 szám alá kérünk**Pályázati hirdetés**A **kőhényesdi** (Halmi mellett) római kato-
nikus Egyházközség **kántortartói** állást hirdet.
Fizetése: 2 szoba, nyári és téli konyha, kama-
ra, fűszűz, istálló, stb. álló lakás, 7 1/2 hold szántó,
(melyhez valószínűleg még 4 hold jön), 8
hold kaszáló, 1 1/2 hold kert, 20 véka tengeri
párbr, stóla s megfelelő államsegély. Folya-
modványok október 12-ig a rk. plébániához
küldendők. Állás értesítés után elfoglalandó.
Iskolaszék.**Vita a nagyváradai háztulajdonosok
és lakásbérlők között****Két emlékirat a városparancsnokság előtt**A nagyváradai Lakásbérlők Szövetsége bead-
ványt nyújtott be a város katonai parancsnoksá-
gához és ebben a lakás és az üzleti bérek jelen-
tékeny leszállítását, a bérelti szerződéseknek
kényszerű meghosszabbítását és a lejárt bérek-
re fizetési halasztások engedélyezését kérte.Erre a kérvényre a Háztulajdonosok Szövet-
sége indokolt emlékiratot nyújtott be a parancs-
nokló tábornokhoz.Hét pontban foglalta össze a Háztulajdono-
sok Szövetsége azokat az indokokat, amelyek
alapján a hatósági beavatkozás mellőzését és a
bérlők kérelmeinek elutasítását kéri.Elsősorban utalnak arra, hogy Nagyváradon
a házbérek egyáltalában nem magasak, az or-
szágrész többi városaihoz és főleg Kolozsvárhoz
viszonyítva pedig egyenesen alacsonyok.Rámutatnak arra, hogy Nagyváradon igen
nagy számmal állanak üresen, kibéreltlenül
egy a nagy, a közép és a kislakások, valamint
egyben az üzlethelyiségek. Bizonyítják ezt a min-
den házon látható üres lakást hirdető falraga-szok, valamint egyben a hírlapok hirdetési ro-
vatát is.Nagyváradon tehát bőséges alkalom nyílik a
béreknek a kereslet és a kínálat arányában ter-
mészetes módon alakulniuk ki és ekként a ha-
tósági beavatkozásra már ebből az okból sincsen
szükség.De ezektől el is tekintve, a gazdasági viszo-
nyok is kizárják a hatósági beavatkozás szüksé-
gességét. Nevezetesen a folyó évi április 1-én
meghirdetett adótörvények a házadó és a kap-
csolatos pótdadók kivételi kulcsait az eddig 29
százalékról 42 százalékra emelték fel. Ez a házak
adóterheinek egyharmaddal növekedését jelenti
és ennek ellenére a háztulajdonosok, a bérlők ke-
reseti viszonyai figyelembe tartásával vagy egy-
általán nem emelték a béreket, vagy ahol mégis
emelték, az emelés mérete az 5-10 százalékot se-
hol sem haladta túl, vagyis tehát az adóemelés
terheit egészben magukra vállalták.Utal az emlékirat arra, hogy Nagyváradon
helyi szokásjoggá vált, hogy a házakat olyan
átalányösszegért adják bérbé, amely ugy az alap-
bért, mint egyben az eredetileg a bérlőket terhe-
lő, de a szabályrendeletek rendelkezései szerint a
háztulajdonos által beszedendő közüzemi díjakat
is magában foglalja.Ennek, a háztulajdonosi szempontból felte-
tett hátrányos bérbeadási rendszernek az a követke-
zménye, hogy egyrészt minden, bármely címen be-
következő üzemdíj emelés feltétlenül csak a ház-
tulajdonos terheit szaporítja, miután ezeket az
átalányrendszer folytán a bérlőkre áthárítani
nem lehet és másrészt, hogy ezek az üzemi dí-
jak látszólag házbéreként jelentkeznek.Utal az emlékirat arra a román időkből át-
öröklött törvényi rendelkezésre, amely a háztu-
lajdonosokat a bérlők terhére előírt, őket ter-
helő, 5 százalékos bérlői adó és egy ezrelékes
tüzoltódíj előlegezésére kötelezi, ami egyben an-
nak a törvényes kötelezettségnek a teljesítését is
megnehezíti, hogy a bérelti szerződéseket 30 na-
pon belül illetékezés végett bemutatni tartoznak.Rámutat az emlékirat arra a sajnálatos kö-
rülmenyre, hogy a bérlőknek egy igen jelenté-
keny része egyáltalában nem teljesíti a szerződé-
sileg átvállalt kötelezettségeket és főleg nem fi-
zeti a megállapított bérösszegeket.Ez aztán azt jelenti, hogy a bérlők egyrészt
minden ellenszolgáltatás nélkül használják a
tulajdonosok vagyonát, másrészt pedig a háztu-
lajdonosok kénytelen megfizetni a be nem sze-
dett bérek után is az őket terhelő kincstári adó-
kat és pótdadókat, valamint egyben a bérlőket ter-
helő közüzemi díjakat, sőt újabban a bérlők 5
százalékos adóját és tüzoltó díját is.Utal az emlékirat arra, hogy a háztulajdono-
sok voltak mindig a legjobb és a legbiztosabb
adósálynok, akik a bérlők indokolatlan kérelmé-
nek teljesítése esetében anyagilag teljesen tönk-
re mennek, az állammal, a várossal szemben
fennálló köztartozásaik teljesítésére képtelenekké
válnak és ez a kincstár érdekeit is hátrányosan
fogja érinteni. Övást emelnek a mindenkor meg-
becsült nemzeti vagyonnak, a házak értékének a
lerontása, a nemzeti vagyon megkárosítása ellen.
Mindezek alapján kéri a háztulajdonosok a bérlő-
k kérvénye elutasítását. Az emlékiratot a Ház-
tulajdonosok Szövetsége képviselőjében Lengyel
Zsigmond ügyvezető elnök írta alá.**Száll az ezüst-madár**

*

A Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár—Ma-
rosvásárhely között immár naponként, re-
nrendszerűen közlekedő utasszállító repülő-
gép érkezését várjuk.Amíg gépkocsink végisuhant a repülőter
felé vezető országúton, s ahogy itt állunk a
repülőállomás épülete előtt, melynek hom-
lokzatán diadalmasan ragyog már a „Nagyvá-
rad” felírás az októberi napfényben, —
önkéntelenül arra a korábbi utunkra gondo-
lunk, amikor először jöttünk — egészen más
körülmények között — erre a repülőterre.Akkor volt a repülőter megnyitása és
ünnepélyes felavatása s az esőfelhős ég alatt
román előkelőségek gyülekeztek a várócsar-
nok körül.A futómezőn — ha jól emlékszünk —
három bombavető, hat vadász- és egy utas-
szállító repülőgépek sorakozott fel és helyez-
kedett el félkör alakú formációban az épü-
lettel szemben. A román püspök ünnepélyes
szertartás keretében áldotta meg a román
aviatika emez újabb, „diadalmas” állomását.Amikor a zenekar a román himnusz
hangjaira zendített s a repülőgépek légsa-
varja lassan mozgásba jött, — a sötét fel-
hőktől terhes égen hatalmas szivárvány je-
lent meg és szélesen átívelt a mozgásba len-
dülő repülőgépek fölött.Nekünk, magyaroknak, háborzongató
volt ez a látvány, amit a román püspök azon-
nal be is iktatott beszédébe, mint a jövőre
szóló, biztató, égi üzenetet.A kisebbségi sorban — ezt talán bol-
dog, anyaországbeli magyarok meg sem ért-
hetik — az ember maga is hajlamossá vált
bizonyos jelmagyarázatokra, s az a jelenség,
amit a román püspök — természetesen a
maguk számára szóló — égi üzenetnek fo-
gott fel, bennünket szorongó szomorúsággal
töltött el s lehangoltan mondtuk egymás kö-
zött: „Iám, még az Ég is reájuk mosolyog.”Az ő bizakodásuk és a mi szorongásunk
azonban — hála Istennek — nem vált va-
lóra.Most itt állunk a nagyváradai és
immár nem oradeai repülőter várócsarnoka
előtt, melynek homlokzatán ezüstösen csillag-
nak „Nagyvárad” betűi.Ennek a felírásnak is megvan a maga
külön, kedves története. A felírást ugyanis
a meglévő román betűkből rakták ki, még
pedig úgy, hogy az „y”-t egy „a” betűből, a
„d”-t pedig egy oldalra fektetett és a két
szahadon álló szárát átloval összekötött
„u” betűből formálták ki. Az „y” kissé ra-
konceálatlanul helyezkedik el a többi betű kö-
zött, s az ember nyomban látja, hogy ez ere-
detileg nem ilyen betűnek rendelkezett, — de
fő az, hogy a felírás gyorsan, késedelem nél-
kül magyarrá lett.A tiszta láthatáron, a távoli épületek fö-
lött már feltűnik egy sötét pont, mely egyre
nagyobbodik s olyan már, mint egy közepes
nagyágú madár. A mezőről most hirtelen
felroppen egy szarka, s amint kezdeti, libe-
gő, egyszülőző, szárnyesapásai után szár-
nyai mozdulatlanúságba merevednek, kísérte-
tiesen hasonlít ahhoz a másik madárhoz,
amely Kolozsvár felől közeledik.

A várócsarnok bejáratánál egy kutya al-

szik. Még a románok hagyták itt, de —
amint a repülőter főtiszt mondja, — már
„megtanult magyarul”. Amikor a hatalmas
gépmadár földreér, a kutya fölugrik s dicsé-
retreméltó vakmerőséggel szembeszáll vele.
Majd amikor a gép ismét mozgásba lendül,
utána iramodik a futómezőn és dühös uga-
tással követi, míg a kerekek el nem válnak
a földtől s a gép magasba nem emelkedik.
Akkor lemondó fejlegatással visszajön, újra
elfoglalja helyét a várócsarnok bejáratát előtt
és folytatja félbehagyott szendregését.**Egy „hősi” korszak emlékei**Mielőtt végleg eltávoznánk, ellátogatunk az
ide hajlásznyira levő erődrendszerhez.Utközben háborzongató gondolat kísért.
— Nagy Ég, mi történt volna, ha ezelőtt
másfél hónappal kockáztatjuk meg ezt a ki-
rándulást?...Ma azonban már minden másként van
s a napos időt kihasználva, sokan rándulnak
ki ide, hogy megtekintésük egy lejtű „hősi”
korszak maradványait.A látvány nem mindennapi.
Ott, ahol máskor aranylő búzamezők,
gazdag kukoricatáblák hullámzóttak, most
egymástól nem nagy távolságban fekvő be-
tonerődök, — melyeknek sötét lőrésai ijesz-
tően ásitának az országút felé — és egymás-
sal párhuzamosan futó, kuszált felépítésű
szegesdrótakadályok terpeszkednek. Az or-
szágutat vízzel telt, mély tankelhárító árok
szeli ketté. A fölötté átvezető hid, — mint
mondják s amint magától értetődik — alá
volt aknázza, hogy alkalmas pillanatban fel-
robbanthassák.Közelmegyünk az egyik betonerődhez.
Körülötte, a mély, betonozott elhárító árok-
ban mérgező színtű szennyvíz sűrűsödik.
Fölötté sötétlen tátognak a lőrésök és grá-
nátkivető nyílások.Bemegyünk az erőd belsejébe is, de nem
sekáig bírjuk bent, mert az állati lakhelyek-
re emlékeztető szag elviselhetetlen. S a lőré-
seken és szűk szellőztető nyílásokon át ke-
vés friss levegő szüremlik be.Néhány erődöt már szétrobbantottak. S
amint ezt a „pusztulást” látjuk, önkéntel-
en felsír bennünk a hetedik bórég meg-
nyuzott polgár:— Mennyi pénzünket málterezték bele
ezekbe a betonerődökbe!

Sebaj!

Fő az, hogy a mi verejtékünkkel felépi-
tett gyilkos csapdákon nem kellett a mi
magyar honvédeinknek véreznünk.Távozóban jóleső érzéssel gondolunk ar-
ra, hogy — először bár, de egyben utoljára
láttuk az igazságtalanságnak és gyűlöletnek
ezeket a betonba és vasa épített jelképeit.
Jövőre már, ameddig a szem ellát, újra
aranylő búzatenger hullámzik majd ezen a
földön és boldog, dolgos magyar parasztok
nótázása száll az ég felé.

Béke velünk!

Fodor Viola

Central FotoHitler Adolf (v. Uri) u. 1.
Telefon: 21-46Fényképezési és amatőr mozi szak-
üzlet. Amatőr fényképek ki-
doigozása a legmoder-
nebb tank-labora-
toriumbanSzékelyhid község előjárósága
123-1940.**Hirdetmény.**Székelyhid község előjárósága a „Tüzoltó
Vendéglő” épületét 1940. év október hó 15-én dél-
előtti 11 órakor nyilvános árverésen 10 (tíz) évre
haszonbérbe kádja.Árverési feltételek, Székelyhid község jegyzői
irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthe-
tők.

Székelyhid, 1940. október 6.

Fábry Sándor,
főbíró.Priviczky Gyula,
főjegyző.

SZINHÁZ

Megkezdődött a jegyek árusítása a nagy érdeklődéssel várt szombati színházi estélyre

Milyen számok szerepelnek az estély műsorán?

Páratlanok ígérkezik a szombati nagy színházi est, melynek előkészítő munkálatai már befejezést nyertek. Megtörténtek a próbák s a pompás keret kibontakozott. A hatalmas műsor minden igényt kielégítőn feledhetetlen emlékeket ígér.

Az estélyt a váradvelencei Kat. Ház zenekara **Bodó S.** vezényletével vezeti be. **Halász Gyula** c. kanonok mond ünnepi beszédet. Ezt követi egy művészi beállítású eszményi kép, a szentkoronáról, díszes csoportozattal, majd az Erdélyi induló énekének csoportozata. „Visszatekintés a múltba” c. jelenetet előadja **Roszkopf Károly**. Következik a 10 párból álló palotás. Ezután magyar nótákat énekel **V. Wallner Irén** — a **Kasza Jenő** vezetésével álló Fráter Zenekar kíséretével. **Lakatosné-Demkó Erzsébet** hazafias költeményeket ad elő. **Liszt II.** rapszódiaja zenéjére táncot mutat be az **Antalfy** tánciskola egyik tehetséges növendéke. Ismét egy eszményi kép következik, csonka háznak nagyobbításáról, a Főméltóság U. diadalmas munkájáról.

Szünetben zenekar szórakoztatja a közönséget.

Szünet után színpadra kerül egy magyar arató ünnep, melyet **Bancsik Vali** hajnal táncja vezet be. Ide kapcsolódnak az **Antalfy** tánciskola növendékeinek különböző magyar táncai, majd az aratok körmagyarja. Az estélyt egy élőkép fejezi be, amint **Szt. István** felajánlja a szentkoronát a magyarok Nagyasszonyának. Nemzeti Himnuszunk közös éneke zárja be a magyar estet.

A jegyek árusítását már megkezdték a színház jobboldali pénztáránál s hogy a hely biztosítva legyen, iparkodjon mindenki jegyét előre megvásárolni. Az estély teljes jövedelmét menekült magyar testvéreink segély alapjára fordítjuk. Az előadás kezdete pontosan fél 9 órakor. Felülfizetéseket a nemes cél érdekében köszönettel fogad a rendezőség.

A színházi iroda közleményei: „Tokaji aszú”

Vasárnap délután 5 és este fél 9 órakor

Az a nagy siker, amely a Tokaji aszú minden eddigi előadásait végigkísérte, készítette a színház igazgatóságát arra, hogy ezt az énekes, zenés táncos vígjátékot vasárnapra ismét műsorra tűzze.

A Tokaji aszú nagy sikere sehol sem maradt el, ami nem is csoda, mert hosszú évek óta ilyen szellemes, kedves szövegű, melódikus zenéjű színpadi művet nem írtak. A szerzők: Szilágyi László és Eiseemann Mihály.

A színház semmi áldozatot nem kímélve, páratlan előadásban hozta ki a Tokaji aszú c. újdonságot. Mészáros Béla rendezése, a szereplők: Horváth Mici, Erényi Böske, Rappert Dódi, Köszegi Dusu, Mészáros Béla, Felhő Ervin, Bihar: Zoltán, Hegyesi Ferenc, Berengh Béla, Némethy István, Derecskey Pál, Solti Miklós, valamint a hájos kis Moldován Eva művészi játéka. Szathmáry Endre igazgató zenei vezénylese szinte fővárosi nivóra emelte a nagyváradi előadásokat.

A nagy és szorgalmas munkának meg is volt az eredménye, mert a közönség tökéletes előadást kapott. A percnkénti nyiltszíni tapsok, az egyes számok megismétlése és a felvonásvégi kihívások csak mindentben igazolják a sikert.

A vasárnapi előadások az eddigi nagy érdeklődésből ítélve is, zsúfolt nézőtér előtt fognak színekerülni. Tehát aki még eddig nem látta a Tokaji aszú-t, most vasárnap délután 5 és este 8 és fél órakor alkalma nyílik megnézni. Ajánlatos lesz mindenkinek jegyről elővételben gondoskodni, a színház elővételi pénztáránál, naponta délelőtt 10—11-ig és délután 4—6-ig.

Heti műsor:

Csütörtök, péntek nincs előadás. Szombat este: A váradvelencei Katolikus Nőszövetség műsoros estje.

Vasárnap délután 5 órakor: Tokaji aszú.

Vasárnap este 8 és fél órakor: Tokaji aszú.

Jegyek a vasárnapi előadásokra már váltak a színház elővételi pénztáránál.

Kormányrendelet jelenik meg a szappankészletek bejelentéséről és forgalmának szabályozásáról

A hivatalos lap legközelebbi száma kormányrendeletet közöl a szappankészletek bejelentésének és forgalmának szabályozásáról. Ugyanez a szám közli a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendeletét a készletek bejelentéséről.

E rendeletek szerint bejelentési kötelezettség alá esik a szappan előállításával és forgalombahozatalával foglalkozó iparosok, illetve kereskedők birtokában levő minden készlet.

Ezeket a készleteket a rendelet megjelenésének napját megelőző napi üzletzárás, illetve üzlezárlat adatainak megfelelően kell bejelenteni.

Ezenfelül a szappan előállító iparosok tartoznak bejelenteni azt is, hogy 1938. évi október hó 1-től 1939. szeptember 30-ig, illetve 1939. évi október hó 1-től 1940. szeptember hó 30-ig üzemiükben mennyi szappan állítottak elő, a keres-

kedőknek viszont azt is be kell jelenteniük, hogy az említett időszakokban mennyi szappant, honnan és kitől szereztek be. Az utóbbi kérdésekre vonatkozó adatokat be kell jelenteniük a fehérnemű- és vegytisztító üzemeknek, úgyszintén a kórházaknak, klinikáknak és egyéb gyógyintézeteknek, valamint állami gyermekmenhelyeknek is.

A bejelentéseket a mosó- és piperezappanra vonatkozólag külön-külön részletezve kell megtenni, ugyhogy a mosóper és szappanphelyre vonatkozó adatokat a mosószappanra, a borotvaszappanra vonatkozókat pedig a piperezappanra vonatkozó adatokhoz kell hozzászámítani.

A bejelentéseket két példányban kell elkészíteni és a példányokat október hó 13-ig a Külkereskedelmi Hivatalnál (Budapest, V., Széchenyirakpart 6) személyesen benyújtani, vagy oda ajánlott küldeményként beküldeni.

Arcéhicédetések

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Allást keres

Kaucióval rendelkező fiatal hölgy pénztárkezelői, vagy más bizalmi állást keres. Cim: Mátyás király (volt Kolozsvári) utca 34. sz. Kissnéél.

Főzőnőnek, házvezetőnőnek ajánljuk **Burikné,** Nagyvárad, Damjanich-u. 30. szám.

Keresztény urileány pénztárba, hivatalba, vagy orvos mellett állást keres. Nagyvárad, Sal Ferenc utca 6-A. délután 3—4 óra között.

Házvezetőnőnek menne idősebb asszony kis családhoz vagy magános urhoz. Özv. **Beóthy Béláné,** Nagyvárad, Hlatky-u. 25. sz. Viktoránál.

Négy középiskolát végzett keresztény leány üzleti, vagy más hasonló elfoglaltságot keres. Galamb-u. 11 sz.

Házvezetőnőnek, vagy mindenesnek menne **Kelle Juliska,** Hodossy-u. 26.

Bejáró takarítást, mosást, vasalást vállal **Nagy Károlyné,** Béke-u. 6-a.

Allást nyee

Keresek 2 gyermek mellé szerényigényű, gyermekszerető német leányt. Értekezni: **Rákóczi-ut 16.** Nagyvárad.

Főzni tudó, megbízható mindenes jelentkezzen. — **Petrovics,** Nagyvárad, Teleky-u. 28.

Magános takarítónőt, idősebbet felvesz. Newyork szálló, Nagyvárad.

Lakás

2 szobás, fürdőszobás lakás november 1-re kiadó. — Érdeklődni délelőtt 11-től, Nagyvárad, Gerliczy-utca 6.

2,3 szobás utcai modern lakás, egyszoba fürdőszobás garzon lakás kiadó. Érdeklődni: Nagyvárad, Csengery-u. 2.

Kiadó egy 2 szobás előszobás, konyhás lakás november 1-re. Nagyvárad, Bem-utca 13.

2 szobás fürdőszobás, komplett, parkettás, új lakások 22.000 lei évi bérért kiadó **Körös-utcán.** Felvilágosítással szolgál **dr. Sebestyén ügyvéd,** Nagyvárad, Szaniszló-utca 18. szám.

Háromszobás, parkettes lakás, parkirozott udvarban november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Sal Ferenc utca 6. sz.

2 egymásba nyíló butorozott szoba, magánházban, november 1-re kiadó. Nagyvárad, **Petőfi-u. 5.**

Különbejáratu butorozott szoba fürdőszoba használatl. esetleg ellátással kiadó. Nagyvárad, **Kossuth-u. 14.**

Kiadók 2, 3 és 4 szobás hallos modern lakások. **Hittler Adolf-u. 24.** Telefon 11-04.

Kiadó egyszobás konyhás és háromszobás komplet lakás, Pável-utca 17. alatt és háromszobás komplet magánház a nagyállomás közelében. Értekezés **dr. Bozsod** ügyvédnél, Nagyvárad, Pável-utca 17.

Háromszobás

erkélyes lakás kiadó. — Nagyvárad, Lahner György-u. 6.

Adás-vétel

Eladó váradi szőlőhegyen 4 hold szántó és 2 hold gyümölcsös, új lakóházzal, istállóval. Ara 300.000 lei. Értekezni: **Kotsis, Barthou 7.**

Eladó Belgrád-utca 8. új adómentes ház, jövedelme 32.000 lei. Vételára 3300 pengő. — Értekezni: Nagyváradon, **Beóthy Odón-utca 55.**

Eladó ház 5 lakásos, butorok, fogas, tűzhely, Sipos György, Mocsár-u. 3.

Eladó vadonatúj keresztthuros Stingl zongora, modern háló és uriszoba butor, jó állapotban. Cim a kiadóban.

Ócska téglá eladó. — Nagyvárad, **Beóthy Odón-utca 3.**

Eladó Körös-utcában sarok telek téglá és faanyaggal. Érdeklődni **Popovics** irodában, Nagyvárad, **Szent János-u. 6**

Különféle

Arad megyei 400 kat. hold birtokomat elcserélném magyarországi hasonló értékű birtokkal. Értéke 5.000.000 lei. — Cim: **Szacsavay Sándor,** Cavana — Silnidia, Arad megye, Románia.

Mindenféle kézimunkát vállal szegény, keresztény, magyar nő. **Várady Mária,** Nagyvárad, **Hodossy Miklós-u. 25.**

Ujság-makulatura kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

KIADÓTULAJDONOS:

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RT

Fő- és felelősszerkesztő: **Dr. Paál Árpád** Felelős kiadó: **Dr. Scheffler Ferenc**
a Szent László-nyomda Rt. igazgatója